

โลกอันไฟติดทั่วแล้ว

สุภีร์ ทุมทอง

โลกอันไฟติดทั่วแล้ว

สุภีร์ ฤมทอง

www.ajsupee.com

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๔

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๕๗๗-๔๔๕-๑

ภาพประกอบ

มนต์ชัย ชาวสำอองค์

แบบปก / รูปเล่ม

ภาพพิมพ์

พิมพ์ที่

บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด

๔๕/๑๒-๑๔, ๓๓ หมู่ ๔

ถ.บางกรวย-จกนอม

ตำบลบางขุน อำเภอบางกรวย

จังหวัดนนทบุรี

โทรศัพท์ ๐-๒๘๗๔-๔๑๕๔-๖

โทรสาร ๐-๒๘๗๔-๔๑๕๓

แจกเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย

คำนำ

หนังสือ “โลกอันไฟติดทั่วแล้ว” นี้
เรียบเรียงจากคำบรรยายเรื่อง “หญิงสหาย
ของนางวิสาขา” ที่ บ้านพุทธธรรมสวนหลวง
ชอยสุขุมวิท ๑๐๑ ในสถานที่นี้ มีการบรรยาย
ธรรมเดือนละ ๒ ครั้ง ในวันพฤหัสบดีที่ ๑
และ ๓ ของเดือน เรื่องนี้ บรรยายในวันพฤหัสบดี
ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เป็นหลักธรรม
จากคัมภีร์ชุตทกนิกาย ธรรมบท อธิบาย
เนื้อหาและเล่าเหตุเกิดเรื่องประกอบตามแนว
อรรถกถา ชื่อหนังสือตั้งให้สอดคล้องกับ
เนื้อหาส่วนหนึ่งของพระคาถา

เนื้อหาในพระคาถานั้น พระพุทธองค์ ทรงประกาศความเป็นจริงชีวิตที่ถูกไฟ ๑๑ กอง เผาอยู่ตลอดเวลา และตักเตือนพุทธบริษัท ให้เร่งเจริญอริยมรรคเพื่อให้เกิดมรรคญาณ รู้เห็นความเป็นจริงนั้น ผู้ร่วมศึกษาในชั้นเรียน มีคุณเพ็ญพรณ วิสุทธิ ฌ อยุธยา เป็นต้น เห็นว่า เป็นคำอธิบายที่มีประโยชน์ต่อการ ศึกษาและปฏิบัติพอสมควร จึงดำริให้มีการ ถอดคำบรรยายขึ้น ผู้ถอดคำบรรยาย คือ คุณสุรีย์ อัตน์ญาณติรัตน์ ผู้บรรยายได้ปรับปรุง เพิ่มเติมตามสมควร

ขออนุโมทนาผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ และขอขอบคุณญาติธรรมทั้งหลายที่มีเมตตาต่อผู้บรรยายเสมอมา หากมีความผิดพลาดประการใด อันเกิดจากความด้อยสติปัญญาของผู้บรรยาย ก็ขอขมาต่อพระรัตนตรัยและครูบาอาจารย์ทั้งหลาย และขออโหสิกรรมจากท่านผู้อ่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุภีร์ ฤมทอง

ผู้บรรยาย

๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

โลกอันไฟติดทั่วแล้ว

๙

โลกอันไพศาลแล้ว

บรรยาย วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
ที่ บ้านพุทธธรรมสวนหลวง ๑๐๑

ขออนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับ ท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้ก็มาเรียนธรรมะต่อจากคราวที่แล้ว
นะครับ สำหรับในตอนนี่เรียนอยู่ในคัมภีร์
ขุททกนิกาย ธรรมบท เรียนเป็นคาถาสั้น ๆ
ประเด็นนั้นบ้าง ประเด็นนี้บ้าง ซึ่งคำว่า
“ประเด็น” ของธรรมะในคาถาธรรมบท โดย
หลัก ๆ ก็มีการแสดงถึงหลักธรรมที่จำเป็น

ต้องรู้ ต้องมีญาณไปรู้ก็คืออริยสัง นี่ส่วนหนึ่ง กับอีกส่วนหนึ่ง หรือบทธรรมอีกชุดหนึ่ง ก็คือธรรมะที่เป็นฝ่ายโพธิ เป็นเหตุทำให้เกิด ปัญญาเห็นอริยสัง คือโพธิปักขิยธรรม หรือ ธรรมะฝ่ายอริยมรรคนั่นเอง

คำว่า **ธรรมบท** หรือ **บทธรรม** หรือ **หมวดธรรม** ก็มีอยู่ ๒ หมวดนะครั้น หมวดที่ ๑ **อริยสัง ๔** เป็นหมวดที่เกี่ยวกับเรื่องสังธรรม ความเป็นจริงที่จำเป็นต้องรู้ เป็นความจริงที่ พระพุทธองค์ได้ทรงประกาศไว้ เป็นความจริง ของพระอริยเจ้า เป็นความจริงที่ต้องเป็น อย่างนั้นแน่นอน ไม่เป็นอื่นจากความเป็น อย่างนั้น เป็นความรู้ที่จะทำให้เป็นพระ อริยเจ้า เป็นผู้ห่างไกลจากกิเลส มีความรู้ ชุดเดียวนี้เท่านั้นที่รู้แล้วจะทำให้หมดกิเลสได้

คือเรื่องอริยสัจ ๔ นี่ส่วนหนึ่ง หมวดที่ ๒ โภธิปักขิยธรรม เป็นหมวดธรรมฝ่ายปัญญา สำหรับเห็นอริยสัจ เป็นหลักธรรมที่ต้องฝึก ต้องหัด สร้างขึ้นมา ทำให้เกิดมีในจิตใจของตนเอง จะได้เกิดญาณปัญญาเข้าใจในสัจจะที่มันมีอยู่แล้วนั้น สัจจะ ๓ นี้ก็มีอยู่แล้วแหละ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย และนิโรธ อันนี้มันมีอยู่แล้ว สัจจะที่ยังไม่มีสำหรับพวกเรา ต้องสร้างขึ้น ทำให้มีครบขึ้นมา คือข้อที่ ๔ คือมรรคนั้นเอง มรรคนี่ต้องสร้างขึ้นมา บทธรรมทั้งหลายที่แสดงเกี่ยวกับหมวดธรรม ๒ หมวดนี้ พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงสรุปเป็นพระคาถาย่อ ๆ หลังจากที่ได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาตามเหตุเกิดเรื่องเรียบร้อยแล้ว พระองค์ก็ตรัสพระคาถาสรุปเนื้อหา นำมารวบรวมอยู่ในคัมภีร์ขุททกนิกาย ธรรมบทอย่างนี้แหละครับ

ตอนนี้ เราเรียนมาจนกระทั่งถึงวรรคที่ ๑๑ คือ **ชราวรรค** วรรคว่าด้วยเรื่องชราหรือความแก่ เป็นส่วนที่รวบรวมพระธรรมเทศนาเกี่ยวกับความชราเอาไว้ด้วยกัน ซึ่งชราก็เป็นอาการอย่างหนึ่งของขันธ โดยเฉพาะด้านรูปนี้ จะมีอาการของชราปรากฏชัด เข้าใจได้ง่าย คือ ความมีฟันหลุด ความมีผมหงอก ความมีหนังเหี่ยวยุ่น ความเสื่อมอายุ ความแก่หง่อมของอินทรีย์ทั้งหลาย ตา หู จมูก ลิ้น กาย พวกนี้ก็แก่ตัวลง คำว่า **แก่ตัวลง** ก็คือ มันใช้การไม่คล่องสะดวกอย่างเดิมแล้ว มันใช้การไม่ค่อยได้ ใช้การไม่ค่อยสะดวก ไม่ค่อยชัดเจนอย่างเดิม ระบบประสาทนั้นมันไม่ค่อยที่จะรับคลื่นสัญญาณ รับคลื่นไม่ค่อยชัด ยกตัวอย่างเช่น ตา ถ้าจักขุปสาทที่มีความชัดเจน มันก็รับแสงได้ดี พอมันแก่ตัวลง หมายถึงมีชรา

เข้ามาอำยี่มั้น หรือเป็นทางเดินของชรา ชรามันเดินผ่าน จักขุประสาทนี้ก็มีศักยภาพในการรับแสงลดลง เราจึงรู้สึกว่ามันมองไม่ค่อยเห็นจริง ๆ มองก็ยิ่งเห็นเหมือนเดิม แต่ศักยภาพในการรับแสงมันลดลง จักขุวิญญูณาก็ไม่ได้ลดศักยภาพอะไร จักขุวิญญูณำหน้าทีมองเห็นปกตินั่นเอง แต่ว่าในความรู้สึกของพวกเราเหมือนกับมองเห็นไม่ค่อยปกติ เลยไปโทษการมองเห็นซะอีก อย่างนี้เป็นต้น

แท้ที่จริง คือมันเป็นธรรมชาติของชั้นรับ ถ้าจะโทษก็ต้องโทษชั้นรับที่มันเป็นอย่างนั้น เรียกว่ามันเป็นทุกซ์ มันเป็นธรรมชาติ ก็ระบบประสาทมันรับแสงได้ลดลง จักขุวิญญูณำมันก็เห็นเท่าเดิมนั้นแหละ เป็นตัวที่ทำหน้าที่ในการมองเห็น ที่เห็นไม่ชัดก็คือตัวรับแสง

มันลดศักยภาพ ที่มันลดศักยภาพก็เป็นเพราะ
ชรา นี่เรียกว่าความแก่หง่อมของพวกอินทรีย์
หูกก็เหมือนกัน มีโสตปสาทเป็นช่องทางหรือ
เป็นตัวที่มีศักยภาพในการรับเสียง ศักยภาพ
อันนี้เรียกว่า อินทรีย์ หรือความเป็นใหญ่
ในงานชนิดนี้ ๆ ซึ่งสภาวะอื่นทำหน้าที่ตรงนี้
ไม่ได้ เมื่อมีชราขึ้นมาก็จะทำลายอินทรีย์
หรือทำลายความสามารถตรงนี้ลงไป พวกเรา
ก็เลยได้ยินไม่ค่อยชัดเจน ความจริง การได้ยิน
ก็เหมือนเดิมนั่นแหละ เป็นโสตวิญญาณ
ส่วนตัวความสามารถในการรับเสียงมันลดลง
อย่างนี้นะครับ นี่เรียกว่าความแก่หง่อมของ
อินทรีย์ที่เห็นได้ชัด

นอกจากนั้นก็มีความสิ้นไปของสิ่งที่
เราเคยมี อะไรที่เคยมีบ้าง ตั้งแต่มีความเกิด

มีชั้นที่ ๕ มาประชุมกันแล้ว ได้อายตนะ ๖ ครอบถ้วน ความเกิดก็เป็นอันสิ้นสุดลง ความชรา ก็เริ่มต้นขึ้น เริ่มตั้งแต่มีเรียวแรง ชราก็จะมา ทำลายสิ่งที่มี คือเรียวแรงก็จะไม่ค่อยมี แต่เดิม มีความสามารถในการลุกขึ้นได้เหมือนกับ คนที่มีอำนาจเยอะ สามารถสั่งร่างกายให้ลุก พร้อมกันได้ ๒ ขา ลุกพริบพริบเลยทีเดียว ต่อมาสั่งแล้วก็ลุกได้ที่ละขาอะไรก็ว่าไป บางที ต้องใช้มือดันด้วย เรียกว่าชักจะสั่งการไม่ค่อยได้ ตามอำเภอใจแล้ว อย่างนี้ทำนองนี้ ต่อไปก็ สั่งไม่ได้สักขaley นี่เรียกว่ามันทำให้สิ่งที่มี หมดลึ้น

พวกชราเนื่อการที่ปรากฏชัด คือทำให้ อินทรีย์นั้นเสื่อมศักยภาพในการรับ เครื่องรับ เสื่อมนั่นเอง มันแก่ลง เป็นทางผ่านของชรา

ซึ่งมันเป็นเรื่องธรรมดา อีกส่วนหนึ่ง ก็คือ ทำให้สิ่งที่มี ทุกอย่างนั้นแหละ เริ่มต้นจาก เร็วแรง เดิน ยืน นั่ง นอน กินข้าวได้ หายใจเข้า หายใจออกได้ ทุกสิ่งที่เรามีนี่ ชราก็จะมาย่ำยี แล้วก็ทำให้มันค่อย ๆ เสื่อมลงไป ส่วนตัว ที่ตัดรอน หรือว่าทาบทำลายทิ้งก็คือ **มรณะ** คนละสภาวะกัน แต่ตัวชราเนี่ย มันก็จะย่ำยี หรือทำให้มันหมดสิ้นไป สิ่งที่มี อย่างเช่น กำลังเร็วแรงที่เคยมีก็จะหมดไป เคยเดินได้ ก็จะเดินไม่ค่อยสะดวก เดินไม่ค่อยได้ เคย หายใจเข้า หายใจออกได้ ก็จะหายใจไม่เข้า หายใจไม่ออก อันนี้ก็คืออาการของพวกชรา พูดเป็นสมมติบัญญัติที่เห็นเด่นชัดที่คนทั่วไป เข้าใจได้ง่าย ท่านก็นิยมแสดงมาถึงภาวะที่ ผมหงอก คำว่า **ผมหงอก** ก็คือพวกที่มันเป็น เส้น อยู่ตามศีรษะหรือตามตัว เช่น ขนหรือผม

ก็ได้ ผมหงอก พันหลุด หนึ่งเหยว่ย่น ความเสื่อม
อายุ ความแก่ห่ออมของอินทรีย์ เนื้อตัวตกรกระ
หรือว่าตัวโค้งงออะไรพวกนี้ พุดแบบสมมติ
อันนี้พุดให้เห็นภาพชัด ให้มองทะลุถึงชรา
แต่คำพุดว่าผมหงอกนี้มันยังเป็นสมมติอยู่
ยังไม่มองถึงชรา แต่มันเป็นอาการที่ปรากฏชัด
พุดแบบสมมติแต่ว่าสื่อถึงปรมาตม์หรือตัวชรา
นั่นเองนะครับ

ในวรรคนี้ได้ชื่อว่าชราวรรค เพราะว่า
เป็นพระดำรัสที่พระพุทธองค์ทรงแสดง
เกี่ยวเนื่องกับเรื่องพวกนี้ ซึ่งก็เหมาะสำหรับ
พวกเราที่เดียว เพราะว่าพวกเราที่เรียนอยู่
ในห้องนี้ รู้สึกจะชรากันแทบทั้งนั้นเลย คนที่
ชรายังไม่เยอะก็มีแต่อาจารย์คนเดียว นอกนั้น
รู้สึกว่านักเรียนเรานี่ โอ้โห... จะล้าหน้าอาจารย์

ไปเยอะแล้ว อันนี้ก็ไม่ว่ากันหรอก ใครอยู่นาน ก็ต้องชราอย่างนี้ทั้งนั้น สำหรับในชราวรรคนี้ ก็มีเรื่องอยู่ ๙ เรื่องด้วยกัน ชราวรรคที่ ๑๑ มี ๙ เรื่อง มีคาถาต่าง ๆ ที่พระพุทธองค์ได้ทรง สรุปลงไว้ นะครับ

มาดูเรื่องแรกก่อน เรื่อง วิสาขาสหายิกา วัตถุ เรื่องหญิงที่เป็นสหายของนางวิสาขานางวิสาขานี้มีพวกเยอะ ที่มีพวกเยอะก็ไม่ใช่ว่าต้องการมีพวกหรอก มีคนเอามาฝากไว้ ถ้าเป็นสามีในยุคก่อน เพื่อให้ภรรยาของเขา นิสสัยดี หรือว่าให้เป็นคนที่ธัมมะธัมโม ก็เอามาฝากกับนางวิสาखाไว้ เพราะเป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจ นางวิสาขานี้ใคร ๆ ก็ไว้ใจ เพราะว่า เป็นพระโสดาบันตั้งแต่เด็กอายุได้ ๗ ขวบ เป็น ลูกเศรษฐีด้วยและเป็นคนดังในสังคม เป็น

ไอดอลของยุคนั้นว่างั้นเถอะ ในด้านสุภาพสตรี เป็นผู้ที่ได้รับการนับหน้าถือตา รวมทั้งชอบทำบุญด้วย เรียกว่าเป็นคณงามพร้อมทุกอย่างเลย เป็นโสดาบันแต่ว่าเป็นคนที่มีอัธยาศัยไปทางวิภูษะ พระอริยเจ้านี้ก็มีแปลก ๆ หลากหลาย บางท่านพอเป็นโสดาบันแล้ว ก็มุ่งปฏิบัติแบบเอาจริงเอาจัง ปลีกวิเวก ไม่เกี่ยวเนื่องกับใครเลยก็ไปอีกแบบหนึ่ง บางคนก็เป็นโสดาบันแล้วแต่ชอบอยู่กับพรรคพวก ชอบอยู่กับสังคม

อย่างนางวิสาขานี้เป็นโสดาบันแต่ชอบเข้าสังคม แหม... แปลกดีเหมือนกัน ถ้าเป็นความรู้สึกของพวกเราที่ว่า เอ... คนปฏิบัติธรรมนี้ไม่น่าจะเข้าสังคมนะ ไม่น่าชอบสังคมนะ อันนี้เราก็คิดตามแบบหัวข้อสี่เสี้ยวธรรมดาของ

เรานี่แหละ แต่พระอริยะก็มีหลากหลาย
คนอย่างนางวิสาขาก็อาจจะน้อยคนหน้อยที่
เป็นลักษณะทำนองนี้ เรียกว่าเป็นผู้มีอัธยาศัย
ไปทางวิภูฏะ ชอบเข้าสังคม ชอบรู้จักคนนั้น
คนนี้ ชอบเป็นผู้นำ แต่ว่าในเมื่อท่านเป็น
พระโสดาบัน ก็แน่นอนว่าต้องนำไปในด้าน
ทำบุญนั่นเอง มีพวกเยอะ ไม่ใช่ท่านไปหาพวก
แต่ว่ามีคนนั้นคนนี้อาคนมาฝาก เพราะว่า
ท่านเป็นคนที่ชอบสังคม ชอบสอนคนนั้นคนนี้
แนะนำคนนั้นคนนี้อย่างพวกสามมีชาวเมือง
สาวัตถีต้องการให้ภรรยาของตัวเองเป็นคน
นิสัยดี ก็เอามาฝากนางวิสาखाไว้ ฝากเนื้อ
ฝากตัวกับนางวิสาखा เวลานางวิสาखाไปวัด
ทำบุญก็ฝากภรรยาไปด้วย คือไว้ใจกันอะไร
ประมาณนี้ เลยมีเรื่องของหญิงผู้เป็นสหาย
ของนางวิสาखा เป็นเรื่องของสามมีที่เขาเอา

ภรรยาฆ่าฝักกับนางวิสาขาไว้แล้วก็เกิดเรื่อง
ขึ้นมา พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมแล้ว
ก็ตรัสพระคาถาในเรื่องนี้

เดี๋ยวเราก็มาดูพระคาถาก่อน ในเอกสาร
นะครับ ท่านใดมีเอกสารก็ดูตามกันไป ในบาลี
ข้อที่ ๑๔๖ บาลีว่า

**โก นุ หาโส กิมานนุโท นิจุจं ปชฺชลิเต สติ
อนธกาเรน โอนทฺธา ปทีปํ น คเวสถ.^๑**

คาถานี้ บางท่านอาจจะเคยได้ยินอยู่
บ่อย ๆ ในเมืองไทยเราก็นิยมพูดกันนะครับ

๑ ชุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๔๖/๔๓.

แปลว่า อย่างไร ก็เปิดมาดูที่คำแปลใน
ชราวรรค เรื่อง หุญิงสหายของนางวิสาขา มี
คำแปลว่า พระผู้มีพระภาคตรัสพระคาถานี้
แก่หุญิงประมาณ ๕๐๐ คน ดังนี้ ข้อ ๑๔๖

**เมื่อโลกถูกเป็นไฟอยู่เป็นนิจ
ทำไมจึงมัวหัวเราะรำเรงกันอยู่เล่า
เธอทั้งหลายถูกความมืดปกคลุม
โฉนไม่แสวงหาดวงประทีปกันเล่า^๒**

นี่ก็เป็นคำแปลคร่าว ๆ ก่อนนะ ท่านใด
ชอบคาถานี้ก็สามารถไปท่องเป็นบทปริกรรม
หรือว่าท่องไว้เตือนใจได้ แทนที่จะไปคิด

๒ ชุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๔๖/๗๗.

เรื่องอื่น เราก็คิดเรื่องคาถาต่าง ๆ ถ้าเป็นคาถาที่
ตรงใจหรือว่าน้อมนำจิตได้ จิตของเราก็จะ
ได้คุ้นเคยอยู่กับเรื่องดีงาม เพราะจิตมันก็อยู่
กับความเคยชิน พวกเราเคยชินเรื่องอะไร ก็ดู
ตอนที่เราระทบอารมณ์เรื่องนั้นเรื่องนั้นขึ้นมา
ถ้าเป็นทางโลก ๆ ก็เคยชินแต่เรื่องไม่ค่อยดี
ถ้าเห็นคนทำอะไรไม่ดีเข้า ก็มักจะจับผิด
คนนั้นคนนั้นไปเรื่อย จับถูกเคยมีบ้างไหม... ก็
ไม่ค่อยมี นี่คือความเคยชินนะครับ วิธีการ
ที่จะเปลี่ยนความเคยชินของจิต เราก็ต้องหา
เรื่องดี ๆ ไปให้มันคุ้นเคยหน่อย เราต้อง
เข้าใจจิตว่ามันเป็นธรรมชาติอย่างนี้ เรียกว่า
มันเป็น “ทุกขสังข” เป็นธรรมดา เป็นขันธ์ จิตนี้
มันจะมีธรรมชาติที่เคยชินไปตามอารมณ์ที่
มันคุ้นเคย

จิตมันคุ้นเคยกับอารมณ์นั้น ๆ เสพ
คุ้นบ่อย ๆ จิตแบบนี้ภาษาอภิธรรมเขาเรียก
“ชวนะ” คือถ้าให้จิตอยู่กับอะไรบ่อย ๆ มัน
จะคุ้นเคยกับสิ่งนั้น เรียกว่าเป็นอาเสวนปัจจัย
อะไรประมาณนี้ นี่เราพูดให้มันยากขึ้นไป
นิดหนึ่ง พอเสพคุ้นบ่อย ๆ แล้วก็ทำจนเป็น
นิสัย มันก็จะเกิดเป็น “อุปนิสัยยะ” นะครับ
อุปนิสัยยะนี้มันจะเป็นตัวบีบบังคับจิตให้ต้อง
ดำเนินไปตามทางนั้น เหมือนกับท่านที่ได้
บรรลุธรรมในชาติปัจจุบันนี้ ก็เพราะถูกบีบ
บังคับให้บรรลุ ท่านเหล่านั้นฝึกหัดจิตใจของ
ตนเองให้คุ้นเคยอยู่กับพระศาสนา โดยการ
ให้ทานบ้าง รักษาศีลบ้าง ทำบุญประการ
ต่าง ๆ บ้าง ตั้งจิตอธิษฐานเพื่อนั้นเพื่อนี่
อะไรก็ว่าไป การทำบ่อย ๆ จนเกิดความคุ้น
มันก็จะกลายเป็นอุปนิสัยยะ เป็นตัวที่บังคับ

จิตให้มาทางนี้ พวกเราก็คงจะถูกบังคับมาจากการกระทำในอดีตมาจนถึงตอนนี้ ถ้าท่านใดคุ้นเคยอยู่กับธรรมะ คอยบอกคอยสอนหรือกระตุ้นให้มาอยู่วงธรรมะ ฟังธรรม สวดมนต์พิจารณาธรรม หรืออะไรต่าง ๆ บ่อย ๆ นี่ก็จะเป็นอาเสวนะ ต่อไปก็จะเป็นอุปนิสสยะ อุปนิสสยะนี้มันจะทำให้หนีออกจากทางนี้ไม่ได้ ยิ่งไงก็ต้องมาทางนี้ ยิ่งไงก็ต้องบรรลุธรรมในชาติใดชาติหนึ่ง

ถ้าคนมีอุปนิสสยะพร้อม เกิดบุปในชาติปัจจุบันนี้ เรียกว่าผู้ที่เกิดเป็นภพสุดท้าย ยิ่งไงก็บรรลุอะไรประมาณนี้ เพราะตัวอุปนิสสยะบังคับมา ตัวอุปนิสสยะก็จะมาจากจิตที่คุ้นเคย คือทำบ่อย ๆ นั่นเอง ทุกท่านก็อย่าลืมตรวจสอบจิตของเราดูว่ามันคุ้นเคยกับเรื่อง

อะไร พยายามให้มันคุ้นเคยกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง
กับธรรม ถ้ามันเกี่ยวข้องกับธรรมะอยู่เสมอ
วัน ๆ นึกแต่เรื่องให้ทาน นึกแต่เรื่องศีล นึกแต่
เรื่องพุทฺธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ นึกแต่
เรื่องอริยสัจ มันก็จะเป็นอุปนิสัย คนแบบนี้ก็
เรียกว่าบรรลุแน่นอน ส่วนจะบรรลุเมื่อไรก็อีก
เรื่องหนึ่ง ท่านใดยังไม่ค่อยมีอุปนิสัยเรื่องพวกนี้
ก็ต้องสร้างขึ้นมา โดยการฝึกให้จิตมันไปคุ้นกับ
เรื่องธรรมะ อย่างเช่นสวดมนต์นี่ก็จะสร้าง
ความคุ้นเคย เพราะว่าพวกเราไม่ค่อยคุ้นเคย
กับคำสอน ไม่คุ้นเคยกับธรรมะ ก็เลยต้องใช้วิธี
สวดเอา สวดให้คุ้นกับการสวด พอคุ้นกับการสวด
ก็ทำให้จิตคุ้นกับบทธรรมเหล่านั้นขึ้นมา

คาถาเพราะ ๆ ก็มีเยอะแยะ ท่านใด
ชอบคาถาไหนก็ไปสวดได้ เพื่อให้จิตเกิด

ความคุ้นเคย จิตของเรามันควบคุมบังคับไม่ได้
แต่มันฝึกได้ ฝึกหัดมัน ดัดมัน แล้วก็ให้มันเกิด
ความคุ้นเคยทางนี้ จิตมันจะคุ้นเคยเรื่องใด
ก็คือมันอยู่กับเรื่องนั้นบ่อย ๆ เมื่อเกิดความคุ้น
มันก็จะติด ฉะนั้น ถ้าติดก็ให้มันติดเรื่องดีไว้
มันจะได้ไปทางเดียวกันไปเลย ถ้าติดเรื่องไม่ดี
มันก็จะยากตรงเรามาแก้ทีหลัง หลายท่านคง
ติดเรื่องไม่ดีมาเยอะเหมือนกัน เช่น เกิดมา
ในโลกก็ติดการกินอย่างนี้นะ จะแก้เรื่องนี้
เป็นไงครับ โอ้โห... ลำบากเหมือนกันนะ นี่ก็
ไม่ใช่ง่าย ๆ ติดการกิน ติดรสชาติของอาหาร
บางท่านก็ติดนอน บางท่านก็ติดคุย ติดหมา
ติดแมว ติดปลากัด ติดโทรศัพท์ อะไรพวกนี้
แก้ก็ลำบากเหมือนกัน มันไม่เกิดประโยชน์
นะครับ เกิดโทษด้วย เสียเวลามาก ถ้าติดทาง
ธรรมะ มันดีไหมล่ะ... มันก็ไม่ดีเหมือนกันแหละ

เรื่องติดข้องนี้ยังงៃมันก็ไม่ดี แต่มันเป็นตัว
ส่งเสริมในเบื้องต้นได้ เราสามารถที่จะเอามา
พัฒนาฝึกปัญญาต่อไปได้ เราไม่ต้องกลัว
การติดหรือก ให้ติดดีไว้ก่อนนั้นแหละ เพราะว่า
การติด การข้อง มีสังโยชน์ผูกจิตไว้ มันละ
ได้ด้วยมรรคอย่างเดียว มันไม่ใช่ละได้ด้วย
วิธีอย่างอื่น บางท่านก็บอกว่า ถ้าไปทำสมาธิ
เดี่ยวมันติดสมาธิ ฉะนั้น ไม่ทำดีกว่า ติดนอน
อย่างนี้เลยไม่ค่อยได้เรื่อง ไปทำสมาธิให้มัน
เลิกติดนอนนะดีแล้ว แล้วก็เจริญมรรค ทำให้
เกิดปัญญาละการติดสมาธิอีกต่อหนึ่ง มันจะ
ได้ถูกต้อง บางท่านว่า สวดมนต์เดี่ยวก็จะติด
บทสวด ติดบทสวดมันดีแล้ว เพราะถ้าไม่ติด
บทสวดมันก็จะติดนิทานชาวบ้าน มันก็จะติด
แต่คิดเรื่องไม่เป็นเรื่อง สรุปแล้วจิตของเรามัน
ก็เป็นไปตามความเคยชินนั่นเอง

มาดูคาถานะ แปลบาลีแต่ละตัวให้ฟัง
สักหน่อย ท่านจะได้เข้าใจ ส่วนคำแปลคร่าว ๆ
เมื่อก็อ่านให้ฟังแล้วนะครับ

**โก นุ หาโส กิมานนุโท นิจุจํ ปชฺชลิเต สติ
อนุทธาเรน โอนุทธา ปทีปํ น คเวสถ.**

โก นุ แปลว่า ทำไมหนอ ทำไมหรือ เป็น
ลักษณะประโยคคำถาม, หาโส แปลว่า ไร้เริง
ยินดี ไร้เริงแบบตามกิเลสตัณหา พุทธภาษ
ยุคใหม่ก็คือการหัวเราะไร้เริง เล่นสนุกสนาน
เที่ยวเล่นบันเทิงกันอยู่ อันนี้เป็นอาการของ
การมีปีติอยู่กับเรื่องโลก ๆ หรือมีความสุขอยู่กับ
กามคุณ หาสะ เป็นลักษณะอาการชนิดหนึ่ง
ของปีติ ปีติอันนี้มันก็จะเกิดกับพวกโสมนัส
เวทนา เบิกบาน รื่นเริง บันเทิง เกิดกับพวก

กามคุณ อย่างเช่น เรามีลูก ลูกเรียนจบ เราก็มีความเบิกบานร่าเริง อย่างนี้เป็นต้น แปลว่า หัวเราะร่าเริงบันเทิง การงานต่าง ๆ ในโลก ๆ ส่วนใหญ่เขาก็จะใช้ตัวนี้เป็นตัวทำให้คนติดข้องอยู่ในโลก คือความร่าเริงบันเทิง งานมหรสปต่าง ๆ อย่างงานที่เพิ่งผ่านไป งานอะไรนะ ลอยกระทงใช้ไหม เขาก็มียิงพลุดูมตาม ๆ อยู่พวกนี้เป็นงานร่าเริงบันเทิงคือทำให้เกิดปีติขึ้น เพราะอาการของปีติมันจะมีลักษณะพิเศษอย่างหนึ่ง คือทำให้จิตมีน้ำมีนวล ทำให้จิตไม่แห้งเหี่ยวเกินไป แต่ปีติที่เกิดจากกามคุณมันก็จะลำบากหน่อย เพราะต้องหากามคุณมากระตุ้นเยอะ เพื่อให้มีน้ำมีนวลพออยู่ได้

ทางธรรมก็ต้องใช้อาการของปีติเหมือนกัน ปราโมทย์ ปีติ นี้ก็คือความชุ่มชื่น

หรือว่าความมีน้ำมีนวลของจิต จิตมันก็ไม่แห้งเหี่ยว ไม่เฉา แห้งเหี่ยวเฉาเกินไป มันก็อยู่ลำบาก อย่างเวลาเราปฏิบัติธรรม ถ้าไม่ค่อยมีสมาธิ มันก็จะทุกข์เยอะหน้อย ถ้ามีสมาธิอยู่ด้วย จิตมันก็จะสบาย แซ่มซีน แล้วก็อยู่โดยไม่มี ความทุกข์บีบคั้นมากนัก ฉะนั้น พวกปฏิบัติธรรม ฝึกเจริญอริยมรรคแบบมีสมาธิกำกับไว้ด้วย เขาก็เลยเรียกว่า พวกสุขภาพปฏิบัติ คืออยู่แล้วมันสบาย

แต่ในที่นี้กล่าวถึง หาโส ในแบบกามคุณ แบบงานมหรสพรีนเริง อันนี้ก็เป็นการของการมีปีติเช่นกัน อาการของปีติก็คือจะทำให้จิตมีน้ำมีนวลพออยู่ได้ การปฏิบัติธรรมก็ต้องอาศัยปีติเหมือนกัน แต่ปีติที่เป็นไปเพื่อการตรัสรู้ นั่นจะเป็นปีติแบบสัมโพชฌงค์

ปีตินี้จะเกิดขึ้นเมื่อผ่านมาจากการเห็นทุกข์แล้ว มีสติ ธรรมวิจย วิริยะ จึงมีปีติขึ้น มีสติ กำหนดรู้รูปนาม ชั้น ๕ มีปัญญาพิจารณา เข้าใจทุกข์จนชัดเจนแล้ว มีความกล้าหาญที่ยอมรับความทุกข์ ก็จะทำให้เกิดปีติขึ้นเหมือนกัน แต่เป็นปีติคนละแบบ หาโส ในที่นี้หมายถึง ปีติที่เกี่ยวกับกามคุณ

กิमानนุโท มาจากคำว่า กิ อานนุโท, ก็ แปลว่า เพราะอะไร เหตุไร เป็นลักษณะคำถาม มีความหมายเหมือนกับ โโก อนุ เมื่อกิ, อานนุโท แปลว่า ยินดี หรือเพลิดเพลิน เป็นชื่อของ “ตัณหา” หรือ “โลภะ” หาโส เป็นชื่อของปีติ หมายถึงมีปีติกับโลภะมาผสมกัน ประกอบร่วมกัน นั่นเอง จะมัวหัวเราะรำเริง เพลิดเพลินยินดีกัน อยู่ทำไม หัวเราะรำเริงเพลิดเพลินเพราะเหตุไร

นิจจํ ปชฺชลิเต สติ แปลว่า ครั้นเมื่อ
โลกนี้อันไฟติดทั่วแล้วอยู่เป็นนิจ ปชฺชลิเต
แปลว่า ถูกไฟติดโดยทั่วแล้ว อะไรถูกไฟติด
คือ โลกนี้ โลกคือชั้น ๕ นี้ ได้แก่ รูปชั้น
เวทนาชั้น ลัญญาชั้น สังขารชั้น วิญญาณ
ชั้นนี้ อันไฟติดทั่วแล้ว ไฟที่ติดโดยทั่วก็จะมี
อยู่ ๑๑ กองเป็นหลัก เรียกว่า “ไฟ” เพราะ
มีลักษณะเผาไหม้ทำลายสิ่งที่มีอยู่ให้พินาศ
ย่อยยับไป ในอาทิตตสูตร^๓ พระพุทธองค์ทรง
แสดงไว้ ได้แก่ ไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือ
โมหะ ไฟคือความเกิด ไฟคือความแก่ ไฟคือ
ความตาย ไฟคือโสกะ ไฟคือปริเทวะ ไฟคือ
ทุกข์ ไฟคือโทมนัส และไฟคืออุปายาสะ

๓ ดูรายละเอียดใน ส.สพ. (บาลี) ๑๘/๒๘/๑๗, ส.สพ. (ไทย)
๑๘/๒๘/๒๗-๒๘..

ในไฟเหล่านี้ แบ่งเป็นไฟกิเลส ๓ กอง ไฟประจำสังขาร ๓ กอง และไฟที่เกิดจากการกระทบเรื่องต่าง ๆ เข้าอีก ๕ กอง มีไฟ ๓, ๓, ๕ ตามลำดับติดทั่วแล้ว มีอะไรบ้าง กล่าวถึงไฟด้านทุกข์ก่อน เดี่ยวค่อยกล่าวด้านกิเลสไฟประจำสังขาร ได้แก่ ความเกิด ความแก่ ความตาย หรือสำหรับผู้ที่เกิดมาแล้ว ได้แก่ ความแก่ ความเจ็บ ความตาย นี้เรียกว่าไฟประจำสังขาร เมื่อมีสังขารเกิดขึ้น ก็จะมีไฟ ๓ กอง เผาอยู่เป็นประจำ เผาอยู่ประจำสังขารไม่ว่าสังขารไหน ๆ ก็จะมีไฟนี้เผาอยู่ประจำที่นี้ระยะเวลาในการเผา หากยังไม่นาน ก็ยังไม่ปรากฏอาการ ถ้ามันได้เผาานาน ๆ ก็จะปรากฏอาการ

อย่างตอนนี ทุกท่านเกิดมานาน เป็น
วัตถุดิบโบราณแล้ว ถูกเผามานาน ปรากฏอาการ
เด่นชัดอยู่ มีชราเฒ่า เป็นใจบ้าง เกรียมงอม
พระรามกันอยู่ ไฟที่ทำให้ร่างกายทรุดโทรม
ไฟเผาอยู่โดยรอบหรือติดโดยทั่ว สังขารคือ
ชั้นที่ ๕ มีไฟติดอยู่ ติดอยู่ทั่วทุกจุดนั้นแหละ
เช่น เส้นผมของเรามีที่เส้นละ ก็มีไฟติดอยู่
ในนั้น ไฟก็คือธาตุไฟ เป็นเตโชธาตุ ธาตุไฟมี
๔ ส่วน มันมีส่วนทำหน้าที่ในการเผาอินทรีย์
และเผาอวัยวะส่วนนั้น ๆ ด้วย ผม ขน เล็บ
ฟัน หนัง กระดูกทุกท่อน ล้วนมีไฟติดอยู่

ไฟประจำสังขาร ไฟที่ติดอยู่ประจำเลย
หมายความว่า ถ้ามีสังขาร ไฟนี้จะติดอยู่
คาอยู่เลยว่าอย่างนั้นเถอะ แต่มันเป็นของ
เกิดดับนะ คำว่า “คา” นี้ก็หมายถึงมันเกิดดับ

ไปพร้อมกับสังขาร สังขารมีมันก็มีขึ้นมาด้วย
สังขารดับมันก็ดับไปด้วย สังขารมีใหม่มันก็มี
ตามมาอีก มีชาติ ชรา และมรณะ อันนี้ไฟ
๓ กอง เรียกว่าไฟประจำสังขาร ติดอยู่กับ
สังขารเลย “พยาธิ” ก็ติดอยู่ประจำสังขารนะ
ตอนนี้เรายังไม่เจ็บป่วย ก็เป็นเพราะความ
เจ็บป่วยมันยังเผาไม่ได้ที่ เดี่ยวความเจ็บป่วย
เผาได้ที่ มันก็จะเจ็บป่วยงอมแงมเลย ป่วยไป
ป่วยมากก็เปื่อยเลย ตอนนี้บางท่านยังไม่ป่วย
ถึงจุดนั้น เดี่ยวสักหน่อยมันก็เผาถึงจุดนั้น
มันก็ธรรมชาตินะ

นี่คือไฟประจำสังขาร ชาติ ชรา มรณะ
ทุกท่านคงรู้จัก “ชาติ” คือความเกิดในภพหนึ่ง ๆ
มีกรรมที่เป็นเหตุให้เกิดได้มากเหลือเกิน กรรม
เมื่อชาติที่แล้วก็นำเกิดได้ กรรมเมื่อ ๒ ชาติ

ที่แล้วก็ทำให้เกิดได้ กรรมเมื่อ ๑๐ ชาตที่แล้ว
ก็ทำให้เกิดได้ กรรมเมื่อ ๑๐๐ ชาตที่แล้วก็ทำให้เกิดได้
กรรมเมื่อ ๑๐๐,๐๐๐ ชาตที่แล้วก็ทำให้เกิดได้
กรรมเมื่อ กัปที่แล้วก็ทำให้เกิดได้เช่นกัน จึง
เป็นเรื่องน่าหวาดกลัวเหลือเกิน หากพลาด
มีจิตเป็นอกุศลก่อนตาย กรรมชั่วที่ทำไว้นาน
แสนนานก็ยังไม่ส่งผลได้ เกิดมาแล้วก็มีทุกข์
ตามมาเพามากมาย ต้องกิน ต้องดื่ม ต้องเดิน
ต้องยืน ต้องนั่ง ต้องนอน ต้องถ่ายอุจจาระ
ต้องถ่ายปัสสาวะ ต้องทำนั่นทำนี่มากมาย
เหนื่อยยากลำบากหาประมาณไม่ได้ ถูก
ทุกข์ต่าง ๆ ติดตามมาได้ หากไม่เกิด ก็คง
ไม่ต้องถูกทุกข์ภัยติดตามมา

เกิดแล้วก็โบราณ เรียกว่า “ชรา” ชรา
ติดอยู่กับทุกอันเลย แต่อาการของมันยัง

ไม่ปรากฏชัด ก็ต้องให้มันเผานาน ๆ พยาธิ
ก็มีอยู่ มาด้วยกันกับชรานี้แหละ ต้องป่วยกัน
ทุกคนแหละ มันติดอยู่กับสังขารเลยเพียงแต่
ว่าถ้ามันยังไม่นานมันก็ยังไม่ปรากฏ อย่างวิชา
ทางการแพทย์เขาก็บอกอยู่แล้วว่า ร่างกาย
ของคนเรามันเต็มไปด้วยโรคหมด เพียงแต่ว่า
มันยังไม่ถึงเวลาหรือว่าก่อนยังไม่ใหญ่พอ
ยังไม่สุกยังไม่อมอะไรก็ว่าไป สรุปแล้วมันมี
เป็นของประจำสังขารอยู่แล้ว อีกอันหนึ่งก็คือ
“มรณะ” นั่นเอง ถึงเวลาของมันก็เช่นเดียวกัน
มากกว่าดสังขารนี้ทิ้งไป เพราะสังขารมันและ
ตุ้มเป๊ะ มันเปื่อยแล้ว ไม่รู้จะเอาไว้ทำไม ก็มี
มรณะมาทำกิจในการทำให้สังขารหมดสิ้นไป
หรือโละสังขารนี้ทิ้งไป แล้วก็ได้สังขารใหม่
มาตามกรรมที่เกิดมาจากตัณหาอีกต่อหนึ่ง

โลกหรือชั้นอันนี้ ได้มาจากตัณหาอดีต ถ้าเราไม่รู้จักความเป็นจริงนี้ ไม่รู้จักชีวิตนี้ว่าเป็นทุกข์ มันก็จะเกิดตัณหาอันใหม่ ถ้าเข้าใจสังขารอันนี้หรือทุกข์อันนี้มันมาจากตัณหาอดีต มันมาด้วยกัน เราก็รู้จักแล้ว ตัณหาอดีตมันก็ดับไปแล้วด้วย ถ้าไม่มีตัณหาใหม่ ทุกข์อันนี้มันดับ ตัณหามันดับไปก่อนทุกข์ด้วยเข้าไปอย่างนี้ เมื่อไม่มีตัณหาใหม่ ทุกข์มันก็ต้องดับ ไม่เกิดอยู่แล้ว ไม่มีปัญหาอะไร แต่คนโดยทั่วไปไม่รู้จักความจริงอันนี้ เขาก็เลยวนเวียนอยู่ คือสร้างตัณหาใหม่ขึ้นมาตลอด ที่สร้างตัณหาใหม่ขึ้นมา ก็เพราะเขาไม่รู้จักทุกข์นั้นแหละ ไม่รู้จักว่าโลกคือชั้น ๕ นี้อันไฟติดทั่วแล้ว เขาก็ไม่อยากจะให้ไฟนี้ติดชั้น ๕ แสงสว่างวิธีไม่ให้มีไฟเกิดขึ้นในชั้น ๕ มันก็เกิดตัณหาุ่นวายกันเรื่อย

ไฟเผาในปัจจุบันที่เกิดขึ้น เมื่อมีชั้นแล้ว ก็ต้องมีการกระทบกระทั่งกับสิ่งนั้นสิ่งนี้ ชั้นนี้มันเป็นจุดกระทบกับเรื่องต่าง ๆ ถ้าไม่มีชั้น จะไม่มีจุดกระทบใด ๆ เมื่อมีการกระทบก็ทำให้เกิดทุกขในปัจจุบันขึ้น มี ๕ อย่าง ได้แก่ โสกะ ปรีทเวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาสะ นี่เป็นทุกข์ในปัจจุบันที่เกิดขึ้น ไม่ประจำเหมือนชรา พยาธิ มรณะ อันนั้นมันประจำเลย เกิดมามันติดมาเลย แต่จะบอกว่ามันปรากฏก็ยังไม่ได้ ต้องรอเวลาก่อน เช่นชรานี้ เกิดมาเป็นเด็ก ๆ จะบอกว่าชราเลยก็ไม่ได้ แต่ถือว่าติดมาแล้ว ต้องรอเวลาสักหน่อยหนึ่ง เราเกิดมาในโลกใหม่ ๆ จะบอกว่าเราเป็นคนเก่าก็ไม่ใช่ เราต้องอยู่นานกว่านั้นหน่อย จะกลายเป็นวัตถุโบราณไปได้ เหมือนโทรศัพท์มือถือ เราซื้อมาวันแรกจะบอกว่าเก่าเลย มันก็กระไรอยู่นะ รอใช้สัก ๒ ปี

๓ ปี ค่อยว่ามันเก่า แต่จริง ๆ ๒ ปี ๓ ปี มันก็มาจากวันที่ ๑ นั้นแหละ คล้าย ๆ กัน ตอนนี้อยู่หลายท่านอยู่ในโลกมานานแล้ว คงจะกลายเป็นวัตถุโบราณกันหมดแล้ว แต่ละวัตถุเส้นผมแต่ละเส้นก็เป็นของโบราณ ฟันแต่ละซี่ก็เป็นวัตถุโบราณกันหมดแล้ว กระดูกแต่ละท่อนก็โบราณกันหมด ทำนองนี้

ไฟที่เกิดขึ้นในชาติปัจจุบันมี ๕ อย่าง คือ โสกะ ปรีทเวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสะ อันนี้เกิดจากการกระทบ ซึ่งต้องมีแน่นอน เช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่ามันต้องรอกกระทบก่อน ไม่เหมือนกับชรา พยาธิ มรณะ ไม่ต้องกระทบอะไร มีเนื่องกับการเกิดเลย ส่วนอันนี้ต้องรอกกระทบก่อน โสกะ ปรีทเวะ และอุปายาสะ ๓ อย่างนี้ ต้องกระทบกับความพินาศ โสกะ

ความเศร้าโศก เสียใจ ร้องไห้ น้ำตานองหน้า ไม่มีใครอยากให้เกิดหรอก แต่เมื่อกระทบกับความพินาศอย่างใดอย่างหนึ่ง ต้องเกิดโศกเศร้าขึ้นทุกคนไป เป็นสิ่งที่ต้องมีอยู่เพราะว่าเกิดมาในโลกนี้ โลกสร้างตัวกระทบมาให้เราอยู่แล้ว โศกเศร้าเป็นต้นจึงเป็นเรื่องธรรมชาติ เกิดจากการกระทบกับความเสื่อม

โศกเศร้าเป็นต้นเกิดจากการกระทบกับเรื่องที่เป็นความพินาศล่มจม ซึ่งมีอยู่ ๕ อย่าง อย่างที่ ๑ คือ เสื่อมโภคะ เรียกว่า โภคพยสนะ มีเงินแล้วไม่มีเงิน เงินหายไป หมดสิ้นไป ทรัพย์สินโดนโกงไป ถูกริบไป เพื่อนยืมไป ไม่ยอมใช้คืน ทายาทไม่ได้เรื่องนำไปใช้จนเสียหาย เป็นต้น เมื่อประสบเหตุการณ์อย่างนี้ก็จะเกิด โศกเศร้า ประทเวะ อุปายาสะขึ้นมา

อย่างที่ ๒ คือ เสื่อมญาติ เรียกว่า ญาติพยสนะ
 พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง
 ตาย เจ็บป่วยรักษาไม่หาย เดินไม่ได้ ตาบอด
 หูหนวก หรือเป็นนั่นเป็นนี่ หรือเกิดการทะเลาะ
 เบาะแว้งในหมู่ญาติพี่น้อง ไม่ลงรอยกันเรื่อง
 ผลประโยชน์เป็นต้น จนบางที่ไม่นับญาติกัน
 ไม่ยอมเผาผีกันเลย อย่างนี้ก็จะเกิดโสกะ
 ปรีทวะ อุปายาสะขึ้นมา อย่างที่ ๓ เสื่อม
 เพราะโรค เรียกว่า โรคพยสนะ พิณาศ
 เพราะว่าเป็นโรคต่าง ๆ ที่รักษาไม่หาย เวลา
 ถูกสิ่งเหล่านี้กระทบเข้า ก็จะมีโสกะ ปรีทวะ
 อุปายาสะขึ้นมา เป็นเรื่องธรรมดาปกติ
 ไม่ได้เรื่องประหลาดอะไร เป็นเรื่องธรรมดา
 นั้นแหละ อย่างที่ ๔ เสื่อมจากศีล เรียกว่า
 สิลพยสนะ ล่วงละเมิดศีลอันเป็นพื้นฐานของ
 ชีวิตที่ดีงาม อย่างฆราวาสเราก็ต้องมีศีล ๕

เมื่อทำผิดไป จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนใจ
อยู่ไม่เป็นปกติสุข ก่อนจะตายก็ยิ่งทุกข์ทรมาน
ไร้ที่พึ่ง อย่างที่ ๕ เลื่อมเพราะทิวัญญู เรียกว่า
ทิวัญญูปยสนะ เป็นผู้มีความเห็นผิด จะมีไฟ
มาเผาทำให้ตกใจอยู่เรื่อย แค่ดาวตกวูบเดียว
เท่านั้นแหละก็สะดุ้งกลัวแล้ว แค่พระจันทร์
ไม่ส่องแสง ช่างขึ้น ช่างแรม เขาก็ตกใจ
เกิดความทุกข์ขึ้น เพราะว่ามีความเห็นผิด
เหล่านี้คือเรื่องที่มากระทบแล้ว ทำให้เกิด
โศกาะ ปริเทวะ และอุปายาสะขึ้น

ส่วนไฟอีก ๒ ก็เกิดจากการกระทบ
ในปัจจุบันเช่นกัน ได้แก่ ทุกข์กับโทมนัส
“ทุกข์” เป็นทุกข์เวทนา เกิดจากโณฏฐัพพะที่
รุนแรงมากระทบกาย กายนี้ก็เป็นกายปสาท
มีเยื่อหุ้มภายในทั้งภายนอกร่างกายยกเว้นแต่

ปลายผมกับปลายเล็บ มันมีจุดกระทบเยอะ
 ในเมื่อมีจุดกระทบเยอะอย่างนี้ มันก็ต้องมี
 ทุกข์ขึ้นมา ทุกขเวทนาเป็นสภาวะที่ทิ่มแทง
 ทางร่างกาย เกิดพร้อมกับกายวิญญาณที่เป็น
 ฝ่ายอกุศลวิบาก เป็นผลที่สูงงอมมาจากอกุศล
 เกิดประกอบกับกายวิญญาณ เป็นความรู้สึก
 ทุกข์ เจ็บปวด เร่าร้อน ปวดแสบ ทรมาน
 ทนได้ยาก ทนได้ลำบาก ซึ่งแน่นอนว่าทุกคน
 ในวัฏฏสงสารก็ต้องทำซ้ำกันมาแล้วมากน้อย
 แตกต่างกันไปที่ไม่เคยทำความชั่วทุจริตเลย คงจะ
 ไม่มี ฉะนั้น ก็ต้องรับกัน ตัวทิ่มแทงร่างกาย
 เสียบเข้าไปตรงนั้นตรงนี้ ถ้าไม่มีอะไรเสียบ
 เตียวคุณหมอมเขาก็จะเสียบให้ เอาเข็มฉีดยา
 เสียบเข้าไป เสียบตรงนั้นเสียบตรงนี้ ไม่มีใคร
 เสียบเลย เตียวก็ไปขอให้คุณหมอเสียบให้
 แถมเสียเงินให้เขาเสียบด้วย ไม่ใช่ธรรมดา

เสียบทิมแทงนี่ ก็กายปสาททั้งนั้นแหละ เสียบ
ทิมเข้าไป เกิดกายวิญญาณอกุศลวิบาก ก็
ชนหัวลุกขึ้นมา นี่ก็เป็นธรรมชาติ

“โทมนัส” เป็นโทมนัสเวทนาเกิด
ประกอบด้วยโทสมูลจิต ๒ ดวง อันนี้ทำให้เกิด
เจ็บปวดทางใจ เพราะมีอารมณ์นั้นบ้างนี่บ้าง
มากกระทบ คำว่า อารมณ์มากกระทบนี่จริง ๆ
ก็ไม่ใช่อารมณ์ แต่เป็นตัวสัญญาวิปลาสที่มัน
คาอยู่ในจิตของเรา คือทำให้เราเป็นบ้านั่นเอง
เป็นเหตุทำให้เกิดอกุศลขึ้น และอกุศลประเภท
ที่ทิมแทงทางจิต ก็คืออกุศลประเภทที่เกิด
พร้อมกับโทมนัสเวทนา ตัวแทงจิตได้ก็คือตัว
โทมนัสเวทนา ถ้าเป็นเวทนาตัวอื่นมันแทงจิต
ไม่ได้ ถ้าเป็นโสมนัสนี่มันแทงไม่ขึ้น กินข้าว
อร่อยนี่แทงจิตใหม่ ไม่แทงนะ สบายเลย

อยู่แบบโง่ ๆ เบลอ ๆ ไป นอนกลิ้งไปมา
ไม่แทงจิตเลย สบายมาก โทมัสสเวทนากับ
อุเบกขาเวทนามันไม่แทง

ตัวที่มันเสียบแทงจิตก็คือโทมัสสเวทนา
เกิดกับโทสมูลจิต ๒ ดวง พวกนี้มันก็จะ
แทงเข้ามา ทำให้พวกเราหงุดหงิด รำคาญ
ไม่สบายใจนั้น ไม่สบายใจนี้ เครียด วิตก กังวล
อึดอัด แ่นอก นอนไม่หลับ เป็นโทมัสสเวทนา
เกิดประกอบกับโทสะ ถ้าไม่โทสะ ไม่โมโหใคร
ก็อิจฉา มัจฉริยะ ถ้าไม่มีเรื่องอะไรกับชาวบ้าน
ก็มีเรื่องกับตัวเอง หาเรื่องเดือดร้อนใจ เป็น
กุกกุงจะ มันหาเรื่องจนได้ มันเป็นสังขารม มัน
เป็นโทมัสเกิดกับจิต ๒ ดวง คือ โทสมูลจิต ๒
นั่นเอง เกิดกับโทมัสสเวทนา พวกตระกูลโทสะ
มันก็มี ๔ ตัวเท่านั้นแหละ มีโทสะ อิสสา

มัจฉริยะ และกุกกุกจะ มีเท่านั้นเอง พวกเราก็คิดไฟอันนี้เผาเอาจนงอมพระรามจนถึงทุกวันนี้แหละ งอมไปหมดเลย ทางกายเป็นใจงอมไหม ทางจิตเป็นใจ งอมพระรามไปหมดไม่รู้จะไปทางไหนแล้ว

นี่แหละโลกอันไฟติดทั่วแล้ว มันติดอยู่อย่างนี้ จะให้มันเป็นอย่างอื่นก็ไม่ได้หรอก มันธรรมชาติของมัน คนไม่รู้นี่ถึงอยู่ ยังมัวเพลินสนุกสนานอยู่ การมัวเพลินสนุกสนานโดยลืมไฟนี้ มันก็ไม่ใช่แล้ว ความเป็นจริงคือไฟเหล่านี้ติดอยู่ ลูกโพล่งทั่วไปหมด แต่เขาไปมัวมีปิติโสมนัสกับการกิน เพลินกับการนอน หลงลืมความเป็นจริงไป มันควรไหมล่ะ พระคาถานี้เนื้อหาหลักซึ่งบอกว่า ความเป็นจริงมันเป็นอย่างนี้อยู่ ไฟลูกโพล่งเห็นอยู่โด้ง ๆ

ขนาดนี้ พวกเธอนี้มันแต่ไปสนุกสนานเพลิดเพลิน
ลอยกระทง ลอยนั่นลอยนี่อยู่ จุดพลุตะไล
กันอยู่ ตูมตาม ๆ อยู่ หลงลืมไฟที่เผาอยู่เนี่ย
มันจะควรรไหม

ถาม ตัวปีที่เกิดกับหาโส กับ ปีติที่เกิด
กับโพชฌงค์ ปีติทั้ง ๕ เกิดได้กับทั้ง ๒ ไหม

ตอบ เป็นคนละตัวกันครับ หาโส ตัวนี้
เป็นปีติที่เกิดกับโลภะ เกิดกับโสมนัสเวทนา
พวกโลภะที่เป็นโสมนัสเวทนานี้ มันจะต้อง
มีปีติเกิดประกอบเสมอ ส่วนปีติ ๕ นั้น
เป็นปีติที่เกิดจากสมาธิ เวลาเราเพ่งใสใจ
อารมณ์ กิเลสไม่เข้ามา กิเลสจะไม่ได้ช่อง
เพราะว่าเราตั้งสติขึ้นมา ใสใจจดจ่อไว้ที่อารมณ์
เช่น เราสวดมนต์อยู่ต่อเนื่อง หรือกำหนด

ลมหายใจ หรือกำหนดค่าบริการอันใดอันหนึ่ง
นาน ๆ กิเลสมันก็จะไม่ได้ช่อง มันก็จะเกิดปีติ
ขึ้นมา ปีติอันนี้จะเป็นปีติที่เกิดจากการทำสมาธิ
มีลักษณะแยกเป็นปีติ ๕ ได้แก่ ชุททกาปีติ
ชฌิกาปีติ โอกกันติกาปีติ อุพเพงคาปีติ
ผรณาปีติ ซึ่งปีติโดยสภาวะจริง ๆ ผลจากสมาธิ
ที่เราต้องการคือผรณาปีติมีอาการซาบซ่าน
ไปทั่วร่างกาย อันนี้คนละตัวกัน

ส่วนปีติอีกตัวหนึ่ง เป็น ปีติสัมโพชฌงค์
เป็นองค์ประกอบของการตรัสรู้ ปีติสัมโพชฌงค์
ที่เป็นองค์ประกอบของการตรัสรู้ เป็นสภาวะ
ตัวที่ ๔ ในโพชฌงค์ ต่อเนื่องมาจากโพชฌงค์
ข้ออื่น ตามลำดับคือสติสัมโพชฌงค์ ธัมมวิจย
สัมโพชฌงค์ วิริยสัมโพชฌงค์ ปีติสัมโพชฌงค์
จริง ๆ มันเกิดขึ้นด้วยกัน แต่ว่าเราพูดเป็น

กระบวนการ เนื่องจากว่าความชัดเจนมันจะเป็นที่ละสภาวะกัน ท่านจึงแสดงเป็นลำดับ ๆ อย่างนั้น เหมือนกับ ศิล สมาธิ ปัญญา จริง ๆ มันเกิดด้วยกัน แต่วาระหนึ่ง ศิลปรากฏชัดเลยพูดศิลปะก่อน ความจริงนั้นมีสมาธิด้วย มีปัญญาด้วย เหมือนโพชฌงค์เกิดด้วยกันทั้ง ๗ มันเกิดพร้อมกัน เกิดในขณะจิตเดียวกัน แต่ในตอนที่ยังไม่สมบูรณ์ ยังไม่เป็นอริยมรรค ก็จะมีสภาวะปรากฏชัดคนละวาระกัน

เช่น ตอนแรกสติสัมโพชฌงค์ปรากฏชัด คือสติที่สามารถกำหนดได้ถึงสังขารม เข้าใจไม่ลืมทุกข์ ไม่ลืมว่าสภาวะนี้คือทุกข์นะ เป็นสังขารมเป็นความเป็นจริง สภาวะเครียดเกิดขึ้นมา ก็ไม่ลืม นี่คือทุกข์ชัด อย่างนี้ เรียกว่าสติสัมโพชฌงค์ ทุกข์มันเป็นของสาธารณะ

เราก็กำหนดว่า อันนี้คือทุกขสังข การมีสติกำหนดได้ หรือว่าไม่สัมผัสความเป็นจริง นี้เรียกว่า สติสัมโพชฌงค์ เป็นสติที่เป็นองค์ประกอบของการตรัสรู้นั่นเอง การตรัสรู้ได้นั้นจะต้องเห็นสังขจะ ๔ ต้องเห็นแบบปฏิเวธ แบบทะลุ ต้องครบมรรค ๘ จึงจะแทงตลอดดอย่างนั้น แต่ตอนนี้มันยังไม่ครบ มันก็มีมรรคองค์อื่น ๆ รวมอยู่ แต่ตัวสติเป็นตัวปรากฏชัด ก็เลยเรียก สติสัมโพชฌงค์

ต่อมา ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ วิจัยวิเคราะห์ ธรรมลงไป ให้ละเอียดลงไป ในสังขจะเห็นว่า มันต้องเป็นอย่างนี้ ไม่เป็นอย่างอื่น แยกแยะ เป็นประเภทตามความเป็นจริง แล้วก็มีการวิจยสัมโพชฌงค์ มีความพากเพียรทำอยู่อย่างนี้ ไม่หลบ ไม่หนี หรือว่าไม่ไปทำเรื่องอื่น กล่าวหาญ

ที่ยอมรับความทุกข์ ยอมรับสังขารของ
 พระอริยเจ้า เพราะคนมักจะทำเรื่องอื่นก่อน
 เนื่องจากทุกข์นั้น ไม่มีใครอยากได้ มันบีบหัวใจ
 เราก็มักจะไปทำอย่างอื่นก่อน หนีก่อน ทำให้
 ไม่กล้าหาญที่จะสู้กับสมรภูมิอันนี้ เรียกว่าหมด
 ความเพียร ทำนองนี้ ถ้าทุกข์อย่างไรก็พร้อม
 สู้ได้ เรียกว่ามีความเพียร เป็น **วิริยสัมโพชฌงค์**
 ทุกท่านที่ได้บรรลุธรรม จะต้องผ่านการรู้จัก
 ทุกข์นั้นแหละ ทุกข์มากทุกข์น้อยก็แล้วแต่คน
 แล้วแต่วิบากของคนนั้น ๆ มันเป็นเรื่องปกติที่
 ต้องเรียนรู้ ส่วนคนไม่ทุกข์แล้วบรรลุนี้ไม่มีนะ
 แบบนอนสบาย ๆ แล้วบรรลุมีไหม คงจะมี
 เราเป็นคนแรกละมั้ง คงไม่ได้ อย่างนั้นคงจะ
 ผันหวานไป พวก สุขปฏิบัติ เขาปฏิบัติจน
 บรรลุได้ด้วย “สุข” สุขอันนี้หมายถึง จิตสบาย
 เขาไม่เครียดมากหรือว่าไม่มีความเจ็บปวด

ทิมแทงเกิดขึ้นมาในจิต เนื่องจากกำลังจิตเขาดี คือพวกได้สมาธินั่นเอง คนได้สมาธิ เขาก็เจ็บปวดทางกายได้เหมือนกัน แต่ใจเขาไม่เป็นไร เนื่องจากมีองค์ฌานรักษาจิตอยู่ จิตของเขาก็จะอยู่สบาย คำว่า อยู่สบาย ก็คือไม่มีตัวมาทิ่มแทงจิต เพราะตัวทิ่มแทงจิตได้คือโทมนัสเวทนา ทีนี้ เขาไม่มีโทมนัสเวทนามาทิ่มจิตก็เหมือนกับจิตเขาไม่ทุกข์ แต่จริง ๆ จิตมันก็เป็นตัวทุกข์อยู่แล้ว เพียงมันไม่ทิ่มให้เจ็บปวดเลยเรียกว่าสุขาปฏิบัติ ปฏีบัติสบาย ดำเนินไปโดยสะดวก

นี่เป็นองค์ประกอบของฝ่ายโพชฌงค์ สติสัมโพชฌงค์ ธัมมวิจยสัมโพชฌงค์ วิริยสัมโพชฌงค์ มันเกิดพร้อมกันนะ แต่พูดเรียงลำดับให้คุณะครับ พอได้เข้าใจเรื่องทุกข์แล้ว

ผ่านแล้ว กล้ายอมรับ ก็จะเป็นปีติขึ้นมา
 ปีติตัวนี้ก็เป็นปีติแบบปราศจากอามิส เป็น
 คนละตัวกับพวกปีติแบบหาโส ปีติแบบหาโส
 ตัวนี้ เป็นปีติเกิดประกอบกับโลภะ พวกนี้เป็นพวก
 ที่ติดข้องอยู่กับโลก และเป็นคนละปีติกับที่
 เกิดจากสมณะ ปีติที่เกิดจากสมณะเป็นการเพ่ง
 อารมณ์เอาหรือกำหนดจิตไว้ที่จุดใดจุดหนึ่ง
 พอกำหนดจิตไว้ที่จุดใดจุดหนึ่งมันก็จะเกิด
 เป็นปีติขึ้นมา อันนั้นเรียกว่าปีติ ๕ พวกเรา
 ส่วนใหญ่จะนิยมเรียนกัน ปีติ ๕ เกิดจาก
 การทำในแบบสมาธิ ส่วนปีติสัมโพชฌงค์
 จะเกิดจากการปฏิบัติตามแนวของโพชฌงค์ ๗
 ปฏิบัติตามแนวอริยมรรค แบบที่พูดเมื่อกี้นี้
 มีสติสัมโพชฌงค์ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ วิริย
 สัมโพชฌงค์ พอเข้าใจทุกขแล้ว เข้าใจทุกข
 ไม่จำเป็นว่าจะต้องทุกขนะ บางคนเข้าใจทุกขแล้ว

ทุกข์ด้วยแต่ไม่เป็นไร บางคนเข้าใจทุกข์ แต่ไม่ค้อยทุกข์ ก็แล้วแต่ คนที่เข้าใจทุกข์แล้วทุกข์เยอะ เขาก็เรียกว่า ทุกขาปฏิบัติทา คนที่เข้าใจทุกข์แต่ว่าไม่ค้อยทุกข์ อยู่สุขสบายเรียกว่า สุขขาปฏิบัติทา ไม่ใช่อยู่สบายแบบไม่เข้าใจทุกข์ บางคนก็รู้สึกรูปปฏิบัติสบายเหลือเกิน แต่ไม่เห็นทุกข์เลย อย่างนี้ก็ได้ บางคนก็เป็นทุกข์ แต่จิตของท่านมีกำลังจิตที่ดีเป็นพวกที่ได้สมาธิ ก็เข้าใจทุกข์หมดเลยนั่นแหละ แต่จิตสบายไม่มีเรื่องมาทิ่มแทงจิต อันนี้ก็เป็นแนวสุขขาปฏิบัติทา ส่วนใหญ่เป็นท่านที่ได้ฌาน

ถาม อาจารย์หมายถึงว่า ตัวปิติ ๕ เป็นอาการ ๕ อย่างของปิติ

ตอบ ใช่แล้วครับ เป็นเพียงอาการ
๕ อย่างที่เกิดจากปีติ เกิดจากการทำสมาธิ

ถาม ถ้าในโพชฌงค์ มันอาจจะเกิดได้
ไม่ครบ ๕ อย่าง

ตอบ ในโพชฌงค์ไม่เกิด ๕ อย่าง ถ้าเกิด
ก็จะเป็นอาการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นผล
มาจากสมาธิเหมือนกัน จะเป็นอาการแผ่
ซาบซาบไป เรียกว่า **พรรณาปีติ** เพราะว่าการ
ปฏิบัติในแบบปัญญา แบบโพชฌงค์ มันก็ต้อง
มีสมาธิอยู่แล้ว สมาธิเป็นทางผ่าน ก็จะมี
อาการนั้นอาการนี้ขึ้นมาบ้าง แต่ไม่เยอะเหมือน
กับคนสร้างสมาธิขึ้นมาเลย ถ้าคนสร้างสมาธิ
ขึ้นมา ก็ต้องมีเกือบครบนั้นแหละทั้ง ๕ อย่าง

มากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่กำลังของสมาธิหรือลักษณะของคนนั้น ๆ หรือเขาสามารถเข้าใจปิติเหล่านั้นที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไข แล้วก็ปล่อยวางมันได้ไหม ถ้าปล่อยวางมันได้ มันก็อยู่ไม่นาน ถ้าปล่อยวางมันไม่ได้หรือว่าไปยึดถือมันเข้า มันก็จะอยู่นาน เพราะว่าสิ่งต่าง ๆ มันก็เหมือนกันนั่นแหละ สิ่งใดที่อยู่นาน มันก็อยู่กับความยึดถือเหมือนกันหมดทุกอัน

ถาม นี่หมายความว่า ถ้าเพื่อสมมติว่าปิติโลดโผน เขาเรียกอะไรทั้งเนื้อทั้งตัวมีปิติหยั่งลงแล้วเนียต้องเข้าใจเลยว่าอันนี้เกิดจากสมาธิ

ตอบ ใช่ เกิดจากสมาธิหมดเลย แต่สมาธินั้น บางทีก็ทำขึ้นมาเองก็ได้ หรือเกิดจากการ

ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา ทำยที่สุดมันมีสมาธิอยู่แล้ว มันเป็นอาการออกมานะครับ พวกที่ทำฝ่ายปัญญา เมื่อมีสมาธิส่วนใหญ่เขาก็จะไม่หลง เพราะว่า เคยฝึกมาแนวทางนี้อยู่แล้ว ส่วนคนที่ฝึกมาทางสมาธิก็จะมีอาการหลากหลายเยอะหน้อย ถ้าเขามีความเข้าใจดี เคยฟังธรรมะมา เขาก็ไม่หลงเหมือนกัน ถ้าเป็นปิติที่เป็นแบบโพชฌงค์จะเป็นปิติที่ปราศจากอามิส คือเข้าใจโลกว่ามันมีทุกข์อย่างนี้ ๆ แล้วก็มีความเบิกบานร่าเริงใจ หรือเบาใจ เอิบอึ้ม เย็นสบาย หายใจหายคอคล่องว่า เออ... ถึงแม้โลกจะมีโทษอย่างนี้เยอะ แต่มีภาวะที่ปราศจากโทษเหล่านี้คือ “นิพพาน” วันหนึ่ง วาระหนึ่งเราจะถึงสภาวะอันนี้อย่างแน่นอน เพราะว่าเรากำลังเดินอยู่บนทางนี้ จึงไม่เกิดอาการแบบโยกโคลงหรือหิวหาวอะไร มีแต่เลิกหิวหาวทางโลกเท่านั้นเอง ไม่เกิด

อาการหิวหว่าขึ้นมาใหม่ ถ้าปีติที่เกิดจากสมาธินี้ แรก ๆ มันจะเป็นอาการหิวหว่าน้อย เพราะว่าเราสร้างขึ้น ปีติสัมโพชฌงค์นี้มันจะไม่ได้มีอาการหิวหว่าอย่างนั้น มันแค่เล็กทางโลกเฉย ๆ เพราะเข้าใจว่าโลกมันมีแต่โทษและความทุกข์ ได้ผ่านความเข้าใจมาแล้ว พอเข้าใจแล้วก็จะมีปีติที่ปราศจากอามิสแทน

ปีติที่ปราศจากอามิสก็คือมีความเบาใจว่าทางรอดมีอยู่นั่นเอง เพียงแต่ตอนนี้ยังไม่รอดนะ แต่เข้าใจแล้วว่าทางรอดมีอยู่ ทั้ง ๆ ที่ตอนนี้ก็มีทุกข์เยอะ แต่ว่ามันมีทางรอดนี้ มันก็เบาใจ สบายใจ มีปีติซาบซ่านแผ่ไป หรือพูดภาษาเราเรียกว่าหายใจหายคอกล่องอะไรประมาณนี้ หายใจเข้าออกสะดวก เอิบอ๋มเพียงพอแล้ว ปีติตัวนี้จะเป็นตัวที่ทำให้กัน

ค้นหาได้ ปีติตัวที่กันค้นหาได้จริงคือปีติ
ตัวนี้แหละ มันจะกันค้นหาได้ เรียกว่า “อิม”
นั่นเอง อิมมันก็จะไม่ต้องการอารมณ์ทางโลก
มันไม่เหมือนกับพวกปีติตัวอื่น

ถ้าเป็นปีติอย่าง หาโล ในคาถานี้ ปีติ
แบบนี้มันไม่อิม ต้องมีวัตถุเพิ่มขึ้น ๆ ไปเรื่อย ๆ
เพื่อจะให้มปีติเท่าเดิม ถ้าเป็นพวกปีติจากสมาธิ
มันก็ไม่อิม เพราะว่ามันจะอยากได้และมันก็จะ
ติดข้องกับความสบายจากปีติตัวนั้น ส่วนปีติ
ในแบบไม่อิงอาภิส มันก็จะไม่ติดข้องทางโลก
เท่านั้นเอง มันอิมมันพอแล้ว ทำไมมันพอ
ก็เพราะมันรู้จักว่า มีแต่ทุกข์ มันก็เลยไม่รู้
จะเอาไปทำไม อารมณ์ทั้งหลายก็ไม่รู้จะวุ่นวาย
อะไรไปทำไม เพราะสิ่งต่าง ๆ มีแต่ของเกิด
และดับหมดเลย

สิ่งใดที่เกิดบ่อย ๆ ในใจเรา ไม่ใช่สิ่งนั้น
มันเกิดบ่อย ๆ ความจริง สิ่งที่เกิดในใจเราบ่อย ๆ
คือ สัญญา สัญญาที่มีสิ่งนั้นเป็นอารมณ์แล้ว
ผุดขึ้นมา เหมือนกับเราโดนต่่าบ่อย ๆ ไม่ใช่เรา
โดนต่่าบ่อย ๆ อะไรบ่อย ๆ เป็นสัญญา เพราะ
สัญญามันเป็นจิตตสังขาร มันสร้างจิตชนิดนั้น
ขึ้นมา สัญญากับเวทนามันเป็นจิตตสังขาร
สร้างจิตชนิดนั้นขึ้นมา เลยทำให้รู้สึกเหมือน
โดนต่่าบ่อย ๆ และไม่พอใจคนนั้นบ่อย ๆ แต่
จริง ๆ ไม่ใช่คนนั้นต่่าเราบ่อย ๆ ไม่ใช่อดีต
คนนั้นบ่อย ๆ อะไรบ่อย ๆ มันเป็นสัญญา
กับเวทนาเกิดบ่อย ๆ และสัญญามันก็เอา
เรื่องนี้หรือวัตถุนี้มาเป็นอารมณ์ มีเวทนา
เกิดประกอบด้วยเป็นตัวที่ทิ่มแทงจิตอยู่ และ
จิตมันก็สนุกกับการถูกทิ่มแทงอันนั้น มันก็

เกิดเป็นตัวตนขึ้นมา มันก็เลยเกิดบ่อย เพราะว่า
เกิดความยึดถือจิตชนิดนั้นขึ้นมาอย่างนี้

ถาม ปกติแล้ว จิตรักสุขเกลียดทุกข์ แล้ว
ทำไมเอาทุกข์นี้มาทิ่ม

ตอบ มันเกิดตัวตนขึ้นมาอย่างนี้ มันจะ
ทำให้รักสุขต่อไปได้อีก เพราะว่าเขาเจอทุกข์อยู่
พอเจอทุกข์นี่จะทำให้รักสุข สุขจะมีความ
สำคัญกับคนเจอทุกข์ ถ้าคนเจอสุขอย่างเดียว
สุขก็จะไม่สำคัญ อย่างเขาคิดแล้วว่า เขาทุกข์
ความสุขก็จะสำคัญสำหรับเขา พอความสุข
สำคัญสำหรับเขา เขาก็จะอยากได้ความสุข
ความอยากก็เป็นเหตุให้เกิดทุกข์อันใหม่
มันก็เลยวนเป็นวงกลม คนเราก็เลยรักสุข

เกลียดทุกข์ อันนี้เป็นแค่คำพูดเท่านั้นเอง
ความจริงก็คือเรารักทุกข์ด้วย เพราะมันจะ
ทำให้เรารักความสุขนั่นเอง พอเรามีความ
ทุกข์นี้ เราก็จะรักความสุข พอเข้าใจไหมครับ
สรุปแล้วรักหมดเลย แต่คำพูดแบบนี้มันก็จะ
พูดกับคนธรรมดาไม่รู้เรื่องนะครับ เราพูดตาม
ภาษามนุษย์ธรรมดา ก็คือรักสุขเกลียดทุกข์
นั่นแหละ อยากเป็นอยู่ไม่อยากตาย อันนี้
คือภาษาสมมติ แต่ภาษาระดับปรมาตม์ ระดับ
ลัทธิธรรมแล้ว ก็คือคนนี่เขารักความทุกข์นั่นเอง
เขาจึงรักสุขเกลียดทุกข์ อันนี้มันหลายชั้น
รักสุขเกลียดทุกข์เป็นภาษาสมมติ ถ้าเลย
ขึ้นไป ลึกขึ้นไปก็คือเขารักความทุกข์นั่นเอง
จึงเกิดความรักสุขเกลียดทุกข์ตัวนี้

ไฟประจำสังขาร ๓ คือ ชาติ ชรา มรณะ
รวมทั้งพยาธิด้วย ไฟในชาติปัจจุบันเกิดจาก
การกระทบ ๕ คือ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส
อุปายาสะ โดย โสกะ ปริเทวะ อุปายาสะ
เกิดจากการกระทบจากเรื่องความพินาศ
๕ อย่าง ทุกข์ทางกายเกิดจากการกระทบ
ทางกายปสาท เกิดจากกรรมเก่าที่ทำไว้ไม่ดี
เกิดกับกายวิญญูณ กายวิญญูณที่เป็นวิบาก
ฝ่ายอกุศลนี้ เกิดประกอบกับทุกขเวทนา มีกาย
ก็เลยต้องถูกทิ่มทางกาย ไม่ใช่ใครทิ่ม เพราะว่า
เป็นวิบาก ฉะนั้น ความเจ็บปวดทิ่มแทงทางกาย
ไม่ใช่เพราะมีกายนะ แต่เป็นเพราะมีกาย
วิญญูณอกุศลวิบากเกิดขึ้น ถ้าพูดภาษาคน
ก็ว่า มีกายก็เลยถูกทิ่ม อย่างนี้พูดภาษาคน
พูดภาษาธรรมะลึก ๆ ก็ว่า เพราะมีกาย

วิญญาณอกุศลวิบาก เข้าใจใหม่ ไม่ใช่เพราะ
มีกายนะ ถ้าใครเห็นว่ามีกายก็เลยถูกที่ม
ถูกแทงอยู่ อันนี้เรียกว่ายังเห็นผิดอยู่ มอง
ไม่ทะลุกาย ที่ถูกที่มถูกแทงเป็นเพราะมีกาย
วิญญาณอกุศลวิบาก อย่างนี้พอเข้าใจใหม่

สภาวะที่มแทงจิต ทำให้จิตเสียหาย
เจ็บปวด ไม่สบาย เป็นเพราะมีโทมนัสเวทนา
โทมนัสเวทนาเกิดประกอบกับโทสมูลจิต ๒
เท่านั้น ตัวที่มจิตตัวอื่นไม่มีนะ ตัวที่มจิตมี
โทมนัสเวทนาตัวเดียว แต่โทมนัสเวทนาตัว
เดียวนี่ มันเกิดกับจิตได้ ๒ ดวง คือเกิดกับ
โทสมูลจิต ๒ พวกเจตสิกตระกูลโทสะมีอยู่
๔ ตัว ได้แก่ โทสะ อิสสา มัจฉริยะ กุกกุจจะ
ทำให้ไม่สบายใจ โกรธ หงุดหงิด รำคาญ พวกนี้
เป็นการที่มแทงทางใจ ไม่มีใครทำให้ได้

ทึมแทงทางใจไม่มีใครทำให้ ก็คือทึมแทงตัวเองนั่นแหละ ถ้าใครยังโทษชาวบ้านว่าทำให้ฉันหงุดหงิด ทำให้ฉันโมโห นอนไม่หลับ อะไรพวกนี้ อย่างนี้ยังโง่อยู่เยอะ เพราะจริง ๆ มันเป็นโทสมูลจิต มีโทมนัสเวทนาเกิดประกอปร่วมด้วย และอกุศลมันจะเกิดจากอโยนิโสมนสิการ ไม่เกิดจากอารมณ์ อกุศลเนี่ย ไม่ได้เกิดจากอารมณ์ และกุศลก็ไม่ได้เกิดจากอารมณ์เช่นกัน

พอลึก ๆ ลงไปแล้ว มันต้องละเอียดอย่างนี้ คนมีญาณปัญญาเขาก็จะแยกได้ แต่พวกเราก็แยกตามตัวหนังสือไปก่อนก็ได้แล้วค่อย ๆ บอกตัวเองว่าอะไรมันเป็นอะไร จะได้ไม่หลง บางคนไม่เข้าใจตรงนี้ หลงว่าความโกรธ โมโห หงุดหงิด เกิดจากของ

ภายนอกได้ หรือเราก็มีสิทธิ์โมโห เราก็มีสิทธิ์
หมั่นไส้ไอ้หมอนั้น นั่งเรียนหนังสือก็หลับตลอด
พูดแทรกอาจารย์ตลอด มั่นหน้าโมโหไหมคนนี้
อันนั้นเป็นเรื่องชาวบ้านเขา ต้องจำแม่น ๆ นะ
โทมนัสเวทนามันจะเกิดกับโทสมูลจิต โทสะนี้
มันเป็นอกุศล พวกที่ทิ่มแทงจิตได้มีแต่อกุศล
อย่างเดียว และเป็นอกุศลประเภทที่เกิดกับ
โทมนัสเวทนา โสมนัสมันก็ไม่ทิ่ม เมื่อก็
ยกตัวอย่างแล้ว กินอาหารอร่อย ทิ่มแทงจิต
อะไรไหม สบายเลย กินอิม นอนหลับ ไม่เห็น
เป็นไร ส่วนโทมนัสเวทนามันจะทิ่มแทงจิต

ทุกข์เป็นทุกข์ทางกาย เป็นวิบากอย่าง
เดียว ส่วนโทมนัสนี้เป็นทุกข์ทางใจ เป็นอกุศล
อย่างเดียว และเป็นอกุศลประเภทโทสะ ฉะนั้น
สรุปง่าย ๆ ทุกข์ทางใจ เกิดจากข้างใน

อย่างเดียว คือเกิดจาก อโยนิโสมนสิการ
อโยนิโสมนสิการก็คือการเอาข้อมูลผิดมา
คิดนั่นเอง ข้อมูลผิดก็คือสัญญา เลยมี
ตัวปรุงแต่งจิตตัวนี้ขึ้นมา ๒ ตัว คือ สัญญา กับ
เวทนา เป็นจิตตสังขาร นี่คือทุกข์ในปัจจุบัน
ซึ่งพวกเราก็มีอยู่ เผลออยู่เป็นนิจ ขนาดไฟเผา
อยู่เป็นนิจอย่างนี้ ยังไปเพลินสนุกสนาน
ร้องรำทำเพลงอยู่ได้ มันควรไหม มันก็ไม่ควร
ใช้ไหม จึงมีบาลีว่า โโก หนุ ชี้นมา เป็นเหมือน
คำถามอย่างนี้

ส่วนไฟอีก ๓ กอง อันนี้เป็นไฟคือกิเลส
ไฟคือกิเลส ๓ กอง ได้แก่ ราคะ คิ โทสะ คิ
โมหะ คิ ราคะ โทสะ โมหะ ตัวนี้เป็นไฟที่เป็น
กิเลส เป็นกิเลสขั้นพื้นฐานนะ ราคะ โทสะ โมหะ
กิเลสขั้นพื้นฐานพวกนี้มันเป็นความเคยชินของ

จิต มันเป็นลักษณะที่ไม่อาจที่จะควบคุมได้
มันเหนือกว่าเจตนา กิเลสพวกนี้มันเกิดใน
เวทนา อาศัยเวทนาในการเกิด รากะนี้ก็อาศัย
อยู่ในสุขเวทนา โทสะอาศัยอยู่ในทุกขเวทนา
โมหะอาศัยอยู่ในอทุกขมสุขเวทนา

สรุปแล้ว ๑๑ กอง คือไฟ อยู่ในคำว่า
ปชฺชลิเต แปลว่า ครั้นเมื่อโลกคือชั้นที่ ๕ ถูกไฟ
๑๑ กองนี้เผาอยู่เป็นนิจ มีอยู่, สติ แปลว่า
มีอยู่ เป็นอยู่ตามความเป็นจริงอย่างนี้ มีปรากฏ
ชัดเจนต่อหน้าต่อตาอยู่ ไม่เป็นอย่างอื่นจากนี้,
นิจจํ แปลว่า เป็นนิจ ตลอดเวลานั้นเอง
มีตั้งแต่ไฟประจำสังขาร คือ ชาติ ชรา มรณะ
มีไฟที่อยู่ในชาติปัจจุบันเกิดจากการกระทบ
คือ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาสะ
ชุดนี้ แยกเป็น ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ คือ โสกะ

ประเทวะ อุปายาสะ เกิดจากถูกความพินาศ
ย่อยยับ กระทบเอา มีอยู่นะ โสกะเป็นต้น นาน ๆ
จึงมาที ตอนนี่ไม่มีเพราะว่าไม่มีเรื่องพินาศ
มากระทบ ทุกข์นี้ จะเห็นได้ชัด เลยต้องรอเรื่อง
กระทบก่อน เราจึงต้องฝึกสติปัญญาเอาไว้
ให้พร้อม เพื่อจะเข้าใจทุกขสัจ ถ้าทุกข์มัน
ยังไม่เกิด คือไม่มีเรื่องมากระทบ บางที่เรา
ยังไม่บรรลุนะ ต้องรอก่อนเพราะเรายังรู้ทุกข์
ไม่ครบ พอเข้าใจใหม่ ถ้าจะให้มันครบ ทุกข์
บางอันมันต้องรอกระทบก่อน เราก็ต้องรอก่อน
บางคนก็เลยต้องรอจนแก่ค่อยบรรลุนะ เพราะว่า
ความแก่ยังไม่กระทบเอา อย่างนี้พอเข้าใจใหม่
แต่อย่ารอนานไปนะ บางคนรอนานไป

สิ่งเหล่านี้ บางทีมันก็บอกกันไม่ได้ หน้าที่
ของเราคือเตรียมไว้ก่อนนั่นแหละ เตรียมการ

รอไว้ เตรียมปัญญาไว้ หากมีปัญญาก็จะแจ้ง
ในสัจจะ ทุกข์มันก็ต้องมีการรอเวลาของมัน
ตามความเหมาะสม ยังไม่สุขงอม วิบาก
ยังไม่ถึงเวลาก็ยังไม่ได้ผล มรรคยังไม่ถึงพร้อม
ปัญญายังไม่แก่กล้า ก็ยังไม่บรรลุนะ ต้องรอก่อน
บางคนต้องรอญาติพี่น้องตายตั้งหลายคนนะ
กว่าจะได้บรรลु เวลาก่อนนั้นทำไมไม่บรรลุล่ะ
มันยังไม่ถึงเวลา บางคนต้องรอเจ็บป่วยก่อน
บางคนต้องรอชาขาด แขนขาดก่อน บางคน
ต้องรอเสื่อมก่อน ทำไมล่ะ เพราะสิ่งเหล่านั้น
มันเป็นทุกข์ขลัง ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านั้น เขาจะ
กำหนดอะไรล่ะ ไม่มีทุกข์ให้กำหนด เขาจะ
เห็นอริยสัจได้อย่างไร

ทุกท่านก็อย่าลืมฝึกไว้นะ เตรียมพร้อม
เตรียมตัว ข้อสอบมาก็อย่าลืม ข้อสอบก็คือทุกข์

นั่นเอง ถูกเผาด้วยไฟ ๑๑ กองนั้นแหละ โสกะ
 ปรีทเวระ อุปายาสะ นี้เกิดจากการกระทบ
 ของความพินาศ ๕ อย่าง ส่วนทุกข์ทางกาย
 เกิดจากวิบาก คือเกิดกับกายวิญญาณที่เป็น
 อกุศลวิบาก โทมนัสเกิดจากการกระทบทางใจ
 เกิดกับโทสมูลจิต ๒ พวกนี้เกิดจากอโยนิโส
 มนสิการ เป็นอกุศล อโยนิโสมนสิการคือ
 การเอาสัญญาผิดมาคิด พวกเราก็เลยรู้สึก
 ทุกข์บ่อยกับเรื่องนั้น ทุกข์บ่อยกับคนนี้ ทุกข์บ่อย
 กับการกระทำของลูก ทุกข์บ่อยกับการกระทำ
 ของสามีอะไรพวกนี้ ทุกข์บ่อยกับคนนั้นคนนี้
 ความจริง ไม่ใช่ที่เกิดเหตุการณ์นั้นบ่อย แต่
 จิตมันเกิดประจำอยู่แล้ว แล้วมันต้องเป็นทุกข์
 ประจำ มันเป็นธรรมชาติ ทำไมต้องเป็นทุกข์
 อย่างนี้ ก็เพื่อให้เราอยากจะหายทุกข์ ทำไม
 ต้องให้เราอยากจะหายทุกข์ เพราะจะได้ทำให้

เราเกิดใหม่ ทำไมต้องเกิดใหม่ ก็เพราะรักทุกข์
มีต้นเหาอยากจะหายทุกข์ เพราะไม่รู้จักทุกข์
ก็เลยเกิดร่ำไปอย่างนี้แหละ พอเข้าใจใหม่

คนที่หงุดหงิดง่ายก็คือคนรักจะเกิดเยอะ ๆ
พอเข้าใจใหม่ ฟังอย่างนี้ มันฟังแบบมันงง ๆ นะ
กับคนทั่วไปนี่ อย่าไปพูดที่เดียวนะ เดี่ยวเขา
หาว่าเราเป็นบ้า ความจริงเขาบ้าอยู่นะ ตกลง
ไม่รู้ใครบ้ากันแน่ มันงง ๆ นะตรงนี้ ต้อง
เข้าใจดี ๆ ภาษาสम्मตฺติก็ใช้กันไป ส่วนภาษา
ความเป็นจริงก็อีกเรื่องหนึ่ง ไฟคือกิเลส ๓ กอง
คือ ราคะ โทสะ โมหะ เกิดขึ้นเพราะไม่รู้จัก
ทุกข์ตามความเป็นจริง ไม่รู้จักสิ่งทั้งปวงที่
เกิดขึ้นจากผัสสะเป็นครั้ง ๆ ผัสสะเป็นปัจจัย
ให้เกิดเวทนา เวทนามันเป็นแค่วิบากนะ พอ
ไม่รู้จัก มันก็จะเกิดกิเลสขึ้นมา วิบากนี้มันเป็น

สิ่งที่ควบคุมไม่ได้อยู่แล้ว มันเป็นผล สุข ทุกข์
อทุกข์มสุข มันเป็นแค่ผล เกิดจากผัสสะ
ผัสสะมันก็เกิดเพราะมีการประชุมของธรรม
๓ อย่าง ได้แก่ आयตนะภายใน आयตนะ
ภายนอก และวิญญาณ

ถ้าพูดถึงสิ่งทั้งปวงที่ควรกำหนดรู้ ระบุ
จำนวนเพียงอย่างเดียว ในพระพุทธรพจน์ท่าน
จึงบอกว่าให้กำหนดผัสสะอย่างเดียวกันพอ
เพราะผัสสะมันเป็นจุดศูนย์รวมของทุกเรื่อง
อยู่แล้วโดยธรรมชาติ ผัสสะมันมีขึ้นมา เพราะ
มีตา มีแสง มีวิญญาณ มีการประชุมกันของ
๓ สิ่งนี้ พอมีผัสสะก็เกิดเวทนา มีเท่านั้นเอง
ทั้งหมด สิ่งทั้งปวงมีเท่านั้น ดังนั้น เวลาพูดถึง
แบบรวม ๆ แล้วก็ให้กำหนดผัสสะ อย่างนี้
ก็ได้ จะได้เข้าใจสิ่งทั้งปวง ถ้าไม่เข้าใจเมื่อมี

ผัสสะ เกิดเป็นเวทนาแล้ว ก็จะมีไฟขึ้นมาเผาจิต
ราคะคิ โทสะคิ โมหะคิ รวมเป็น ๓ กอง

เมื่อโลกกล่าวคือชั้น ๕ อันไฟ ๑๑ กอง
ติดทั่วแล้วอยู่เป็นนิจ มีอยู่ ความหัวเราะรำเริง
จะพึงมีเพราะเหตุอะไร ความยินดีเพลิดเพลิน
จะพึงมีเพราะอะไร เธอทั้งหลายถูกความมืด
หุ้มห่อเอาไว้แล้ว ทำไมจึงไม่แสวงหาความสว่าง

อนธกาเรน โอนทฐา แปลว่า ถูกความมืด
หุ้มห่อแล้ว, โอนทฐา แปลว่า หุ้มห่อ ครอบคลุมไว้,
อนธกาเรน แปลว่า ความมืดมน เธอทั้งหลายถูก
หุ้มห่อแล้วด้วยความมืดมน หรือเธอทั้งหลาย
อันความมืดมนหุ้มห่อเอาไว้แล้ว ถูกความมืด
ครอบคลุมหุ้มห่อเอาไว้แล้ว, โอนทฐา คือ
คลุมลงมา เหมือนเราเอาวัตถุสิ่งของมาคลุม

สัตว์ไว้ ตอนนี้องค์พวกรชาวโลกก็ถูกคลุมเอาไว้ ถูกคลุมเอาไว้ด้วยสภาวะที่ทำให้เกิดความมืด, อนุธการ แปลตามตัวว่า สภาวะตัวที่กระทำ ให้เกิดความบอด, อนุธ แปลว่า ความมืดบอด, การ แปลว่า กระทำ

สภาวะกระทำให้เกิดความบอด ตัวหลัก ก็คืออวิชา อวิชานี้ก็พูดได้ ๒ แบบ อวิชา ในแนวของพระสูตรก็ได้ อวิชาในแนวของ อภิธรรมก็ได้ อวิชาในแนวของสุดตันตะ จำแนกเป็นอวิชา ๔ คือความไม่รู้ในอริยสัง ๔ คือ ความไม่รู้ในทุกข์ ความไม่รู้ในทุกขสมุทัย ความไม่รู้ในทุกขนิโรธะ ความไม่รู้ในทุกขนิโรธ คามินีปฏิบัติ อวิชาแนวของอภิธรรม จำแนก เป็นอวิชา ๘ คือ ความไม่รู้ ๔ ข้อแรก ก็ เหมือนกับแนวสุดตันตะ ความไม่รู้ในทุกข์

ความไม่รู้ในทุกขสมุทัย ความไม่รู้ในทุกขนิโรธะ
ความไม่รู้ในทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ข้อที่ ๕
ความไม่รู้ในชั้นร์ส่วนอดีต ข้อที่ ๖ ความไม่รู้
ในชั้นร์ส่วนอนาคต ข้อที่ ๗ ความไม่รู้ในชั้นร์
ส่วนอดีตและส่วนอนาคตต่อเนื่องกัน ชั้นร์
เหล่านั้นเชื่อมโยงต่อกันยังงัยบ้าง อดีตกับ
อนาคต อดีตมันก็ดับไปแล้ว มันต่อกับอนาคต
ได้ยังงัย มันต่อที่ตัณหาปัจจุบัน เขาไม่รู้จัก คน
ที่ไม่รู้อย่างนี้ก็เป็นอวิชา ไม่รู้จักชั้นร์ส่วนอดีต
อดีตมันหมดไปแล้ว อนาคตยังไม่เกิด มันต่อกัน
ได้ยังงัย งงเหมือนกัน มันจะต่อกันได้ยังงัย
มันต่อกันที่ตัณหาปัจจุบัน ตัณหาปัจจุบัน
เกิดจากความไม่รู้ชัดในชั้นร์ปัจจุบัน ซึ่งชั้นร์
ปัจจุบันนี้เกิดมาจากตัณหาอดีต ตัณหาอดีต
กับชั้นร์อดีตดับไปหมดแล้ว แต่มันเป็นเหตุให้
เกิดชั้นร์ปัจจุบัน ทีนี้ ตัณหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น

เพราะไม่รู้ชั้นนี้ปัจจุบัน ไม่ได้ปฏิบัติเพื่อความ
 เข้าใจชัดในชั้นนี้ปัจจุบัน ไม่ปฏิบัติเพื่อความ
 เบื่อหน่าย เพื่อคลายกำหนด เพื่อความดับชั้น
 ปัจจุบัน ไม่เจริญมรรค มันจะทำให้เกิดชั้น
 อนาคต นี่มันต่อกันอย่างนี้ เป็นความไม่รู้
 ข้อที่ ๗ คือ ไม่รู้จักชั้นส่วนอดีตกับชั้นส่วน
 อนาคตว่าต่อเนื่องกันอย่างไร ข้อที่ ๘ ความไม่รู้
 ในธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นเพราะการอิงอาศัย
 กันและกัน ธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นตามกฎเกณฑ์
 ของอิทัปปัจจยตาปฏิจจสมุปบาท หลักการนี้
 มันเป็นโครงหลักของวิภูฏสงสารที่หมุนวนและ
 เชื่อมโยงกันอยู่ ฉะนั้น สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
 ในวิภูฏะนั้น เป็นสิ่งที่เหมาะสมตามกฎเกณฑ์
 แล้วมันจึงเกิดขึ้น คนที่ไม่เข้าใจในธรรมะเหล่านี้
 ไม่มีญาณ เขาก็จะงงว่า ทำไมมันจึงเกิดขึ้น
 ทำไมเขาจึงได้รับความทุกข์ ทำไมเขาจึงเครียด

ทำไมเขาจึงวิตกกังวล ทำไม ๗ ๗ พวกเรางใหม่
ทำไมมันทุกข์ ทำไมต้องโดนผ่าหัวเข้า ทำไม
ถึงทำกับฉันได้ มันก็วุ่นวาย อันนี้คือมันเป็น
อวิชาข้อที่ ๘ นี้แหละ อนธกาเรน โอนทุธา
เธอทั้งหลายถูกครอบงำแล้วด้วยอวิชาเหล่านี้
ถูกอวิชาเหล่านี้ปกคลุมหุ้มห่อทำให้มืดบอด
มองไม่เห็นความจริง ตัวกระทำคามมืดก็คือ
อวิชา หรือ โมหะ

น คเวสธ แปลว่า ย่อมไม่แสวงหา, ปทีป
แปลว่า ซึ่งประทีป, ปทีป คือ ประทีปหรือ
แสงสว่าง แสงสว่างในที่นี้ก็คือมัจฉญาณที่
เอามาแก้อวิชชาอันนั้นแหละ เธอทั้งหลายถูก
ครอบงำแล้วด้วยอวิชา เพราะเหตุไร จึงไม่
เร่งแสวงหาญาณ มีความมืดครอบงำ ทำไม
ไม่เร่งแสวงหาความสว่าง ความมืดคืออวิชา

แสงสว่างคือญาณ ประทีปในที่นี้คือญาณ
สูงสุดคือมัคคญาณ ทำให้เข้าใจในสัจจะทั้ง ๔
การแสวงหาประทีปก็คือการทำเหตุเพื่อให้
ประทีปสว่างโพลงขึ้นมาั่นเอง คือถามว่า
ทำไมจึงไม่ปฏิบัติ ทำไมไม่เร่งเจริญมรรคให้
มีญาณ อะไรประมาณนี้ แต่คำพูดนี้จะใช้
คำพูดธรรมดา ๆ ทำไมจึงไม่แสวงหาประทีป
หมายถึงว่า ทำไมจึงไม่ทำเหตุ ทำไมไม่เร่ง
ชวนชวายเป็นเหตุให้ญาณเกิดขึ้น เพราะญาณ
ก็เป็นสังขตธรรม สามารถปรุงแต่ง สร้างขึ้น
มาได้ คำบอกสอนรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ
สร้างก็มีแล้ว ทำไมไม่รีบชวนชวายเป็น
นี่คือความหมายบาลีแต่ละคำ ๆ

ทุกท่านได้ทราบความหมายทุกคำแล้ว
ต่อไป ก็มาฟังนิทานสักหน่อยจะได้เข้าใจ

เรื่องราวความเป็นมา ท่านใดชอบใจคาถานี้ก็
เอาไปสวดท่องไว้ได้ นะครับ เรื่อง หญิงสหาย
ของนางวิสาขา^๔

พระศาสดาเมื่อประทับอยู่ในพระเชตวัน
ทรงปรารภพวกหญิงสหายของนางวิสาขา
จึงได้ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า โภ กุ หาโส
กิมานนุโท เป็นต้น ได้สดับมาว่า มีกุลบุตร
๕๐๐ คน ในพระนครสาวัตถี ได้มอบภรรยาของ
ตน ๆ ไว้กับนางวิสาขา ด้วยความมุ่งหมาย
ว่าด้วยวิธีการอย่างนี้ ภรรยาเหล่านี้ก็จะเป็น
ผู้อยู่ด้วยความไม่ประมาท หญิงเหล่านั้นเมื่อไป
สวนก็ดี ไปวิหารก็ดี ก็ไปกับนางวิสาขานั้นแล

^๔ ดูรายละเอียดใน ชุ.ธ.อ. (ไทย) ฉบับ มมร. เล่ม ๔๒ หน้า ๑๔๓-๑๔๗.

อันนี้ก็อย่างที่ผมกล่าว คือนางวิสาขานี้ แม้จะเป็นโสดาบันตั้งแต่เป็นเด็กแต่ชอบสังคมนตรี เนื่องจากท่านเป็นพระโสดาบัน ท่านก็ไม่ได้ไปแสวงหาเพื่อนฝูงหรือ มีแต่คนอื่นเอามาฝากเยอะ เด็กฝากเยอะ ท่านเป็นพระโสดาบันชอบไปวัด ไปทำบุญ คนอื่นเดียนั้นผู้ที่ไปทำงานนอกบ้านคือผู้ชาย ผู้หญิงอยู่ในบ้าน ที่นี้เพื่อให้ภรรยาหนี้สินดีจะได้ไม่ประมาท จะได้เป็นคนธัมมะธัมโมหน้อย ไม่ด่าสามี ไม่บ่นก็เอาไปฝากนางวิสาขาไว้ ไว้ใจได้ เพราะนางวิสาขาก็ไม่มีอะไรเสียหายเลย ไปที่ไหน ใคร ๆ ก็ยอมรับนับถืออยู่แล้ว และชักนำไปแต่เรื่องดี ๆ ไปทำบุญ ไปฟังธรรม สามีเหล่านั้นท่านก็ว่า ๕๐๐ คน คือเยอะ คือจำนวนมากนั่นเอง เมื่อแต่งงานแล้ว ก็เอามาฝากนางวิสาขาไว้ คงไม่ใช่ฝากที่เดียวหรือ พอคนนี้แต่งงาน นางวิสาขา

มาร่วมงาน “ผมฝากภรรยาด้วยนะครับ” อย่างนี้
อีกคนหนึ่งมาก็ “ฝากด้วยนะครับ ๆ” อย่างนี้

หญิงเหล่านั้น เวลาที่สามีไปทำงาน ก็ไป
กับนางวิสาขาคู่เรื่อย ๆ เช่น ไปที่สวนบ้าง
หรือไปวัด ไปทำบุญ ไปวิหารกับนางวิสาข
นี่เป็นเหตุการณ์ตอนเริ่มต้นว่าสหายของ
นางวิสาขากลุ่มนี้มาได้ยังไง สหายของนาง
วิสาขานี้มีหลายกลุ่ม กลุ่มนี้ก็เป็กลุ่มหนึ่ง
เป็กลุ่มภรรยาของสามีเมืองสาวัตถี เขาฝากฝัง
นางวิสาखाไว้ ฝากหมายถึงว่าเวลาไปทำบุญก็
ให้ไปด้วยกันอย่างนี้ ทุกท่านอาจจะเคยเห็น
อย่างชาวชนบทเวลาเขาไปวัดนี้ ผู้หญิงจะไป
ด้วยกันเป็นกลุ่ม ๆ โดยมีหัวหน้าคนใดคนหนึ่ง
เป็นผู้นำ ผู้นำคนนี้ ก็จะเก่งด้านสวดมนต์
สวดสรภัญญะ ทำบุญวัดนี้วัดนี้ก็แห่กัน

ไปทำนองนี้นะ อันนี้ก็คือในยุคเก่า ๆ ยุคนี้
ก็ยังคงมีอยู่ คนที่เขาชอบทำบุญ เป็นผู้นำ
ในงานบุญก็มี

ต่อมา ในคราวหนึ่ง ก็มีงานมหรสพ
งานมหรสพในยุคเก่ามีหลายงาน มีอยู่งานหนึ่ง
ที่เป็นมหรสพเกี่ยวกับสุรา เป็นช่วงเวลาให้
คนดื่มสุราได้ พวกที่ดื่มได้แบบไม่ผิดก็คือผู้ชาย
ส่วนผู้หญิงถ้าดื่มก็จะดูไม่ดี ก็คงเป็นเรื่อง
ธรรมดา ความจริงผู้ชายดื่มก็ไม่ดีเหมือนกัน
นั่นแหละ แต่อันนี้เขานิยมกัน ในเมืองสาวัตถี
ในสมัยนั้น เขาก็จะมีงานมหรสพเกี่ยวกับสุรา
๑ อาทิตย์ คือใน ๗ วัน เปิดโอกาสให้ดื่มสุรา
เป็นวันหยุดงาน ไม่ต้องทำงาน เล่น กิน
ดื่ม ได้ตามสบายอะไรประมาณนี้ เหมือนกับ
พวกเราจัดงานมหรสพ เช่น งานสงกรานต์อย่างนี้

เขาก็จะเปิดโอกาสให้ท่องเที่ยว ให้ทำนั่นทำนี่ ในวันธรรมดาทำไม่ได้ โดยเฉพาะถ้าเป็นผู้ชายทำงานนี้ ไปทำงาน ดื่มสุรไปด้วย เขาคงไม่ให้ใช้ไหม แต่ในงานมหรสพ ๗ วันนี่ เป็นวันหยุดใคร ๆ ก็ดื่มกัน มหรสพเกี่ยวกับสุรา เขาก็จัดเป็นงานประจำปีก็เพื่อให้ดื่มสุราได้ ๗ วัน เพราะคนมีกิเลสนี้ ไม่ให้ทำชั่วเลย บางที่มันลงแดงตายนะ มันเครียด ก็ต้องมีงานมหรสพบ้างนะ พวกเราไม่ต้องมหรสพสุราอะไรหรอกนาน ๆ ที่ก็ต้องมีชอปปิงบ้างนะ ถ้าไม่ชอปปิงเลยนี่ บางที่มันลงแดงเหมือนกันนาน ๆ ที่ต้องมีมหกรรมบ้าง ลดราคาบ้าง อะไรประมาณนี้

ตอนนี้เป็นมหรสพทางสุรา คือเป็นงานที่ให้ดื่มสุราได้ทั้งเมือง แบบไม่มีความผิดอะไร

ใด ๆ ทั้งสิ้น อนุญาตกันอย่างนี้ ก็เหมือนคล้าย ๆ กับประเพณีสงกรานต์ ตอนนั้นสาदन้ากันได้ไม่ผิด ถ้ามาสาदनธรรมดาเป็นไงครับ โดนไม่ใช่บ่อยทีเดียว ถ้าสาदन้าในวันสงกรานต์ดี ๆ ๆ เป็นอย่างนั้นไป คราวนี้เป็นมหรสพสุรา ตีมกันทั้งบ้านทั้งเมืองเลย พวกผู้ชายก็เล่นมหรสพ ตีมสุรากัน เมามายกัน ๗ วันนั้นแหละ พอ ๗ วันผ่านไปก็เลิกตี

ที่นี่ ในงานมหรสพนี้ เขาก็เตรียมสุราไว้เยอะ สุราที่พวกสามีตีมีไป มันก็ไม่หมด เหลือบางส่วนอยู่ หญิงภรรยา ก็อยากตีมีบ้าง เขาไม่ให้ผู้หญิงตีมี เขาให้ผู้ชายตีมีเพราะเป็นมหรสพสำหรับผู้ชาย เป็นงานประจำปีปล่อยผีชะหน่อย ตีมไปเลย กลิ้งไปกลิ้งมาไปเลยนะ อย่างนี้ พอครบ ๗ วันแล้ว เขาก็ไปทำงาน

ตามปกติ สุรามันยังเหลือ พวกผู้หญิงเหล่านี้ ก็อยากจะดื่มบ้าง แต่ครั้งนี้จะดื่มในบ้าน ญาติพี่น้องก็อยู่ เขาก็ไม่อนุญาต ก็เลยหาวิธี เอ... พวกเราอยากจะได้ดื่มสุรานี้ ทำยังไงดีหนอ ก็เลยได้ช่องทางว่า พวกเราเป็นพวกของนางวิสาขา ก็บอกนางวิสาขาว่า อยากไปชมสวนแต่แอบถือสุราไปด้วย นางวิสาขาก็โอเค เพราะว่าเคยไปชมสวนอะไรด้วยกันอยู่แล้ว ไปเที่ยวสวนสาธารณะกัน เหมือนยุคนี้ นั่งรถบัสไปเที่ยวออกนอกบ้าน ก็ไปดื่มสุราได้ ถ้าดื่มในบ้านเดียวโดนปู่ย่าตายายบ่น เลยหลบไปเที่ยว

นางเหล่านี้นักขุดเหล้ามาเพียบเลย ก็ไปดื่มเหล้ากันที่นั่น พอดื่มก็เมากัน นางวิสาขารู้เข้า อ้าว... ทำไมทำอย่างนี้ พวกเธอนี้ ทำกรรมไม่สมควร ทำไมไม่เหมาะสม นางก็สอน

พวกเธอเมามาอย่างนี้กลับไปบ้าน จะบอกกับสามีว่ายังไง นางพวกนั้นก็เลยออกอุบายว่า เตียวพวกดิฉันจะทำทำเป็นคนป่วยนอนซม วันรุ่งขึ้นค่อยสร้างไข้ประมาณนั้น นางเหล่านี้พอได้อุบายอย่างนั้น กินเหล้ามากกลับไปบ้านก็ทำทำเป็นป่วยนอนคลุมโปงอยู่ ความจริงก็คือเมพวกสามีมาถาม นางเป็นอะไรไปเนี่ย ป่วยคะ เช็กไป เช็กมา อ้าว... เมานี้ เขาก็เลยด่าเอาหญิงเหล่านี้ก็เลยเสียหายไป นี่ก็ครั้งที่ ๑ แล้วนางวิสาขาก็จดจำพวกหญิงเหล่านี้ไว้ว่า หญิงพวกนี้มันตัวร้าย หาเรื่องไม่ดีมาให้ ทำให้เราเสียชื่อเสียง เตียวพวกอัญญาเดียรถียก็จะพูดได้ว่า ลูกศิษย์ของพระสมณโคดม พวกนั้นไปกินเหล้าเมายากัน เตียวก็เสียชื่อไปถึงพระศาสนาอีก นางวิสาขาก็เลยกำหนดไว้

เวลาก็กว้างเลยไปนานพอสมควร มี
มหรสพอีกแล้ว มหรสพคงจัดปีละหลายครั้ง
มหรสพเกี่ยวกับสุราก็มาอีกแล้ว พวกผู้ชายก็
ดื่มเหล้าเหมือนเดิม ครบ ๗ วันก็หยุด พวก
ผู้หญิงเหล่านี้ก็อยากจะดื่มเหล้าอีก ก็เลย
อยากทำแบบเดิมนั้นแหละ แต่ว่าอุปนิสัยซึ่ง
กว่าเดิม ครั้งที่แล้วบอกนางวิสาขาว่าพาไป
เที่ยวหน่อย ถ้าบอกอย่างเดิม นางวิสาขาก็
จะรู้ทัน ก็เลยพูดให้ถูกใจนางวิสาขา รู้ใจ
นางวิสาขาว่าชอบทำบุญ ก็บอกนางวิสาขาว่า
คุณแม่พาพวกหนูไปทำบุญที่วัดหน่อย ฟังดู
อย่างนี้เป็นยังไงครับ นางวิสาขาชอบทำบุญ
อยู่แล้ว มาเลย ๆ ไปทำบุญกัน อย่างยุคนี้
ไปทอดผ้าป่ากัน ไปทอดกฐินกัน ที่นี้แหละ
นางพวกนี้ก็จ้องจะดื่มเหล้าอยู่แล้ว เลยแอบ
ถือเหล้าติดมือมาด้วย จะไปทำบุญกันที่

วัดเซตวัน ในระหว่างที่เดินทางไปนั้น นางวิสาขาคืนช้างหน้าใช้ใหม่ พวกนางนี้ก็แอบตีมหูล้าอยู่ข้างหลัง กรีบ ๆ ๆ ไปด้วย พอถึงหน้าวิหารเซตวันก็รีบตีมหูล้าใหญ่เลย เพื่อให้มันหมดขวด เพื่อจะได้ทิ้งขวดไว้ข้างนอก นางวิสาขาก็คงไม่ได้สังเกตนะ คราวที่แล้วก็ไถไปทีหนึ่งแล้ว คราวนี้อุตส่าห์บอกว่าจะมาทำบุญยังมาแอบกรีบอีกจนได้ พอจะเข้าเขตวัดเซตวันอยู่หน้าวัด พวกนางนี้ก็กรีบกรีบกันใหญ่เลย เรียบร้อยแล้ว ทิ้งขวด เข้าไปในวัด

พอเข้าไปในวัด นางวิสาขาทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าว่า ขอนิมนต์พระองค์ได้โปรดแสดงธรรมเทศนาแก่หญิงเหล่านี้ด้วยเถิด หญิงเหล่านี้ เป็นใจตอหนี่ โอ้ย... เม้าไซซัดไซเซแล้ว ออกอาการเยอะแยะไปหมด อาการ

ลึงค่างบ้างชะนีออกมาหมดเลย คนเมาก็คง
พอมองภาพออก ไม่ใช่บ่อยคน หลายคนด้วย
๕๐๐ คน หมายถึงจำนวนเยอะะ มอง ๆ ดู
ก็เป็นกลุ่มเขาแหละ มาเป็นกลุ่มเลย ให้เรา
นึกถึงเวลาคนไปทำบุญอย่างยุคนี้ ไปทอดกฐิน
ทอดผ้าป่ากัน ไปกันเป็นรถบัสแบบนี้ มีคน
จำนวนมาก อันนี้เขาเรียกว่าไปแบบ ๕๐๐ คน
บนรถบัสนี่ก็เอาแล้ว ทั้งร้องรำทำเพลงกัน
บางท่านเคยไปนะ ร้องรำทำเพลงกินเหล้า
เมายากว่าจะถึงวัดนี้ โอ้โห... เมาะละเลย ได้บุญ
มานิดหนึ่ง นอกนั้น อะไรก็ไม่รู้ นี่ก็แบบเดิมเลย
นิสัยเดียวกัน เพียงแต่ยุคเก่าเขาไม่มีรถบัส
ไปเท่านั้นเอง ยุคนี้มีเรื่องรถบัสงานบุญกว่า
อะไรต่าง ๆ อันนี้ก็เป็นเรื่องธรรมดา ให้ทุกท่าน
เข้าใจว่าเป็นแค่เรื่องธรรมชาติของคน แม้จะ
ไปวัด แต่ก็มีเหตุผลเรื่องสนุกสนาน มีแต่เรื่อง

เปล็ดเปล็น ทั้ง ๆ ที่ไฟเผาอยู่เป็นนิจ ขนาด
อยู่ใกล้วัดก็ยังมีแต่เรื่องสนุกสนาน เปล็ดเปล็น
รื่นเริงบันเทิงใจอยู่

จนมาถึงยุคนี้ คนก็ยังเหมือนเดิมนะ
เปลี่ยนแต่ด้านวัตถุเท่านั้นเอง ส่วนด้านจิต
ก็ยังเหมือนเดิม เหตุการณ์ต่าง ๆ คล้าย ๆ เดิม
ก็ยังมืออยู่นะครับ พวกหญิงเหล่านี้ก็ลึงค่าง
บ้างชะนีมาเพียบเลย เมานั่นเอง ที่นี้ ก็มีเทวดา
องค์หนึ่งที่นับเนื่องในหมู่ของมาร พอหญิง
เหล่านี้มาแล้ว ควบคุมสติของตัวเองไม่อยู่
พวกเทวดาที่นับเนื่องในหมู่มารก็เข้าถึงได้ง่าย
พอเทวดาเข้าถึง ก็ทำกิริยาอาการไม่เหมาะสม
เยอะแยะ บางพวกก็พูดโหวกเหวกโวยวาย
ปรบมือ ฟ้อนรำทำเพลงอะไรต่อมิอะไร ลอง
คิดดู เล่นกันอยู่บนศาลา ยุคนี้ก็มีเหมือนกันนะ

ลิเก หมอลำ อะไรต่อมิอะไรนะ อยู่ที่วัดนั้นแหละ
งานบุญนั้นแหละ ดีไม่ดี พอกินเหล้าเมากัน
ได้ที่ ต่อยกันคลุกฝุ่นเลยก็มี

สรุปแล้วก็เหมือน ๆ กัน นี่ขนาดมี
พระพุทธรูปเจ้าก็อยู่ กิเลสคนก็เหมือนเดิมนี้แหละ
เอาไม่อยู่ ยังมีเทวดาที่นิสัยไม่ดีมาคอยสิงด้วย
ถ้าคนไม่รู้นี้ก็ไปกันใหญ่ แต่พระพุทธรูปองค์ได้
ทรงทราบว่า เทวดานิสัยไม่ดีสิงหญิงพวกนี้
เสียแล้ว โหวกเหวก โวยวาย ตีตตี้น ร้องรำ
ทำเพลงอยู่นี่ พระองค์ก็บันดาลอิทธิฤทธิ์ให้
แสงออกมาที่หน้าผากของพระองค์ พวกเรา
ก็คงเคยเห็นนะ แสงออกมาที่หน้าผาก ดวงตา
ที่ ๓ ของพระพุทธรูปเจ้า พระองค์ทรงเนรมิต
พระองค์ประทับยืนอยู่บนเขาสิเนรุ แสดง
อิทธิฤทธิ์อันน่าอัศจรรย์มาก พวกหญิงเหล่านั้น

ก็เกิดความกลัว พอตกใจ เกิดความกลัว ทำให้
เกิดสติ พอเกิดสติแล้วก็หายเมา เทวดาก็สิง
ไม่อยู่ พวกผีหรือพวกเทวดานี้สิงคนได้ก็เฉพาะ
คนที่สติอ่อน ๆ และคนที่จิตใจไม่อยู่กับเนื้อ
กับตัว คุณจิตไม่อยู่ ถ้าทุกท่านได้รู้จักตรงนี้ก็
ไม่ต้องกลัวพวกที่สิงอะไร เราเป็นคนมีสติดี ถ้า
จิตของเราไม่มั่นคงนี้ต้องไปอยู่กับพระรัตนตรัย
เขาก็จะสิงไม่ได้ ถ้าจิตใจเรามั่นคงอยู่ไม่กระวน
กระวายนี้เขาจะสิงไม่ได้ ถ้าจิตกระวนกระวาย
ไม่อยู่กับเนื้อกับตัว ไม่อยู่กับพระ นี้เขาสิงได้

เมื่อพระพุทธรูปเจ้าบันดาลอิทธิฤทธิ์ขึ้นมา
หญิงเหล่านี้ก็สร้างเมา ความเมาก็หายเป็น
ปลิดทิ้งเลย ตกใจในแสงสว่าง พอตกใจก็ได้
สติ เมาก็หายไป เทวดาก็สิงไม่อยู่ พอหาย
เมาแล้ว ก็เทศน์ได้แล้วทีนี้ เทศน์เรื่องนั้น

เรื่องนี้เยอะ เนื้อความตามคาถานี้แหละ คงจะแสดงยาวทีเดียว เพราะคาถานี้เป็น “อนุคติ” สรุปเนื้อความที่พระองค์แสดงในตอนนั้นนะครับ แสดงขนาดไหนล่ะ ขนาดหญิงเหล่านี้บรรลุเป็นโสดาบัน ลองคิดดูว่าแสดงขนาดไหน ก็ตามความเหมาะสมนั้นแหละ เมมาเหล่าอยู่หน้าวัดนะ เข้ามาบรรลุโสดาบันเมื่อคราวที่แล้ว เรื่องสันตติมหาอำมาตย์ เมมาเหล่าอยู่หลัง ๆ นี้แหละ บรรลุอรหัตต์นะ นี่ประมาทไม่ได้ แต่ไม่ใช่ให้เราไปเมานะ จะมาบอกว่า มีตัวอย่างแล้ว หญิง ๕๐๐ คนเมาก็บรรลุได้ ฉันทก็จะเอาด้วย ไม่ใช่อย่างนั้นนะ อันนี้คือความพิเศษของเขา คืออุปนิสัยทั้งหลายที่ได้สั่งสมมา ผลักดันให้เข้าสู่การบรรลุธรรม แต่จะบรรลุด้วยวิธีไหนเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ในระหว่างนั้น กิเลสมันเป็นเรื่องที่ควบคุมลำบาก

ถ้าไม่มีศีลแล้วก็คุมไม่อยู่ โดยเฉพาะกิเลส
ประเภทที่มันเกิดโดยเหนือเจตนา พวกนี้ยิ่ง
คุมไม่อยู่

พระพุทธองค์ก็ได้ทรงแสดงเรื่อง
เกี่ยวกับว่า พวกเธอมาสู่สถานที่แห่งนี้ เข้า
มาสู่วัด ยังเป็นคนประมาทขาดสติ รื่นเริงอยู่
มันควรหรือไม่ เพราะว่าโดยความเป็นจริงแล้ว
ชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย ชั้นที่ ๕ นี้ ถูกไฟ
๑๑ กอง เผาอยู่เป็นนิจ พอเข้ามาแล้ว ประมาท
ขาดสติ ทำให้มารผู้มีมิจฉาทิฎฐิได้ช่อง แล้วก็
ทำกิริยาอาการไม่ดีต่าง ๆ อย่างนี้มันไม่สมควร
หากว่าตามความถูกต้องเหมาะสม ควรจะ
เร่งเจริญมรรค เร่งปฏิบัติธรรม เพื่อให้เห็น
ความจริง เพื่อกำจัดความมืดคืออวิชชา
นี้ดีกว่า ก็ได้ตรัสพระคาถาที่พวกเราเรียนไป

เมื่อกี่นี่แหละ คือ

**โก นุ หาโส กิमानนุโท นิจุจํ ปชฺชลิเต สติ
อนุธกาเรน โอนทุธา ปทีปํ น คเวสถ.**

เมื่อโลกอันนี้ คือเมื่อชั้นที่ ๕ อันนี้ คือ
พวกเธอทั้งหลายนี่แหละ ทุก ๆ คนนี่แหละ
อันไฟติดทั่วแล้ว ไฟลุกโพลงอยู่เป็นนิจ มีไฟ
๑๑ กอง มีไฟ คือ ความเกิด ความแก่ ความตาย
โสกะ ปริเทวะ ทุกซ์ โทมน์ส อุปายาสะ รากะ
โทสะ โมหะ เผาอยู่เป็นนิจ จะหัวเราะว่าเริงอยู่
ทำไม จะมีความยินดีติดข้องอยู่ทำไม หาโส
นี่เป็นเรื่องของหญิงเหล่านี้ที่เพื่อนรำทำเพลง
กันอยู่ ก็ตรงเรื่องพอดี จะมาบั่นเทิงเบิกบาน
กันอยู่ทำไม เธอทั้งหลายถูกความมืดมน

อนธการ หรือถูกอวิชาตัวที่กระทำความผิด
หุ้มห่อปกคลุมเอาไว้แล้ว เพราะเหตุไรจึง
ไม่พากันแสวงหาญาณ อันเป็นจุดประทีป
สำหรับกำจัดความมืดให้หมดสิ้นไป

เมื่อตรัสพระคาถานี้จบลง หญิงเหล่านั้น
๕๐๐ คน ได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน เพราะ
คาถานี้ก็เรียกว่าครบสมบูรณ์แล้ว ลัจจะ
ทุกอย่างก็ครบอยู่ในนี้แล้ว ถ้าเราเข้าใจก็ครบ
ทั้งหมดแล้ว โดยเฉพาะพระพุทธองค์ได้ทรง
เทศน์มาก่อนหน้านั้นแล้วด้วย แต่เรื่องท่านเล่า
มาแบบย่อ ๆ เพราะว่าท่านต้องการแสดงคาถา
สรุปอย่างนี้แหละครับ สรุปว่าคาถานี้ก็ทำให้หญิง
๕๐๐ คน ที่เมาสุราฟ้อนรำทำเพลงอยู่ตอนนั้น
ได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน

เมื่อนางเหล่านี้บรรลุปะเป็นพระโสดาบันแล้ว นางวิสาขาเลยได้ขอให้พระพุทธรเจ้าได้แสดง โทษของสุราและเหตุเกิดของสุราว่า สุรานี้มัน มีโทษเยอะ ผู้หญิงดี ๆ เหล่านี้ ตอนออก จากบ้านก็ดี ๆ พูดคุยกันรู้เรื่องอยู่ แต่พอเมา เท่านั้นแหละ ขนาดอยู่ต่อหน้าพระพุทธรเจ้า แท้ ๆ ยังฟ้อนเลย มันโหดขนาดนั้นนะ ถ้า ไม่เมานี้ทำไมไม่ได้ อยู่ต่อหน้าสามียังไม่ฟ้อน เลยนะ พอเมาขึ้นมาแล้วอยู่ต่อหน้าพระพุทธรเจ้า ที่เป็นผู้ประเสริฐขนาดพระราชายังต้องคลาน มาหาเลย ยังมาฟ้อนต่อหน้าพระพุทธรเจ้าได้ มันมีโทษมากจริง ๆ นางวิสาขาก็ได้กราบทูล พระพุทธรเจ้า พระพุทธรเจ้าก็ได้ทรงแสดงว่า สุรานี้มันมีโทษเยอะ เพราะอาศัยสุราอย่างนี้ ประชาชนทั้งหลาย หมู่สัตว์ทั้งหลายจึงพากัน เข้าถึงความพินาศย่อยยับ เวียนว้ายตายเกิด

เข้าถึงนรก เข้าถึงกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน เข้าถึง
เปรตวิสัยกันมากมาย ก็เพราะเจ้าสุราตัวนี้แหละ
นี่มันเป็นอย่างนี้ พระองค์ได้ทรงแสดงชาดกที่
เป็นเหตุเกิดของสุราขึ้นมาบนโลกใบนี้ ก็คือ
กุมภชาดก เคยฟังไหมกุมภชาดก กุมภชาดกนี้
กล่าวถึงสุรา ที่เกิดของสุราว่ามาได้ยังไง

เล่าย่อ ๆ สุรานี้มันเกิดมาจากนายพราน
ชื่อว่า “สุระ” ทำไมน้ำเมานี้จึงชื่อว่าสุรา
เพราะว่าคนที่ค้นพบนี้เขาชื่อสุระ นายสุระ
เป็นคนค้นพบ สิ่งของต่าง ๆ หรือต้นไม้ หรือ
สัตว์ ส่วนใหญ่เขาจะตั้งชื่อจากคนค้นพบ
สุรานี้ก็ตั้งชื่อตามคนที่ค้นพบนั่นเอง นายสุระนี้
เป็นนายพราน เขาก็ไปหาล่าสัตว์อะไรของเขา
ตามปกติ ที่นี้ มีต้นไม้อยู่ต้นหนึ่งที่มันมี
คาบแยกออกไปเป็น ๓ กิ่ง ในระหว่าง ๓ กิ่ง

มีโพรงใหญ่อยู่โพรงหนึ่งเป็นเหมือนตุ่มน้ำ เวลาฝนตกลงมามันก็จะมีน้ำขังอยู่ ผลไม้ต่าง ๆ ก็ะตกลงไปในนี้ พวกข้าวสาลี พวกข้าวอะไรต่อมิอะไรต่าง ๆ ก็ตกลงไปในนี้ เพราะนกแขกเต้า และนกอื่น ๆ เวลาไปกินข้าวสาลี มันก็มาตีม้ำในนี้ พวกเศษอาหารต่าง ๆ ก็หล่นลงในนี้ ระยะเวลาผ่านไปนาน น้ำนี้อาศัยแดดบ้าง ลมบ้าง อาศัยผลไม้ตกลงบ้าง อาศัยข้าวบ้าง เหมา ๆ รวม ๆ กัน เกิดเป็นน้ำชนิดหนึ่งขึ้นมา เป็นสีแดง ๆ พอมันเป็นสีแดง ๆ ขึ้นมา พวกสัตว์ทั้งหลาย กระจอก กระจแตน นก เป็นต้น มันไปตีม พอไปตีมมันก็เมา เมามันก็หล่นตุ๋บลงมา แต่มันไม่ตาย เมาอยู่พักหนึ่ง พอมันสร้างเมา มันก็ลุกขึ้นบินปกติของมัน กระจอก กระจแตนก็ตีม ตีมเสร็จแล้วเมาหล่นตุ๋บ แต่ไม่ตายพอถึงเวลาก็ลุกขึ้นเดินปกติธรรมดา

นายสุระนี่ไปล่าสัตว์ ไปเจอตรงนี่พอดี ก็เลยสังเกตเห็น เอ... สัตว์มันเป็นอะไร มันตีมเสร็จแล้วมันก็หล่นตุ๊บลงมา แต่มันไม่ตาย ลักพักหนึ่ง ชั่วโมงสองชั่วโมง มันบินไปปกติ เขาก็เลย คิดว่าน้ำนี่คงเป็นน้ำไม่มีพิษ เพราะถ้าเป็นน้ำมีพิษ สัตว์มันต้องตายไปเลย แต่ที่มันไม่ตาย มันตีมเสร็จ มันก็หล่นตุ๊บ พักหนึ่ง มันก็บินไปสบายหรือเดินไปสบาย เขาก็เลย ไปลองตีมดู พอไปลองตีมดูปุ๊บก็เมา พอเมาก็เอาแล้ว สนุกสนานรื่นเริง แล้วก็เอาพวก สัตว์ที่หล่นอยู่แถว ๆ นั้นแหละ ที่เมา ๆ อยู่ตรงนั้นนะ ตีมันให้ตายแล้วก็ทำเป็นกับแก้ม ปิ้งกินสบาย เออ... น้ำนี่มันดีนะ เมาแล้วก็นอน ไปลักพักหนึ่งก็ฟื้น แปลกดีน้ำนี้ ตอนเมาก็ลืม อะไรทุกสิ่งทุกอย่าง เหมือนคนที่เขาเป็นทุกข์ หาทางออกไม่ได้ ตีมสุราก็หายเจ็บไปเลย

แล้วไม่ตายด้วย ต่อมา เขาก็เดินทางไปที่ดาบสอยู่
ดาบสชื่อว่า “วรุณะ” น้ำสุรานี้ก็ได้ชื่ออีกชื่อหนึ่ง
คือน้ำวรุณี ผู้ที่ร่วมก่อตั้งก็คือดาบส ก่อตั้ง
บริษัทสุรานี้ ก่อตั้งบริษัทสุราเป็นกลุ่มแรก
ในโลกของเราวันนี้ละ

ตอนนั้น บริษัทสุราบริษัทแรกเกิดจาก
นายนี้แหละ ตอนนั้นยังไม่เกิดบริษัทก่อน
คนนี้เขาก็เดินทางไปเจอกับดาบสคนหนึ่ง
ดาบสนี้ก็อยู่ป่ามานานแล้ว ก็แนะนำดาบสว่า
“ท่านดาบสครับ ลองดื่มน้ำนี้ดูหน่อยสิครับ”
ดาบสก็ดื่มเหมือนกัน พอดื่มเสร็จก็ว่าเริง
บันเทิงเบิกบาน พวกเราคงรู้จักดาบสนะ
นั่งขริมน้ำเป็นก้อนหิน เจียบเลย พอดื่มเหล้า
ขึ้นมา นิสัยเก่า นิสัยนั่งขริมน้ำไม่มี ฟ้อนรำ
ทำเพลง เป็นน้ำเปลี่ยนนิสัย ดาบสนี้ก็เลย

เห็นด้วย น้ำนี้มันเจ๋งนะ เราเคยขริม ๆ อยู่ดี ๆ
เครียด ๆ อยู่ดี ๆ พวกดาบสนี่เขาเฟื่องฉาน
บางที่มันก็เครียด พอดื่มสุราเข้าไป โอ้โห...
มันถึงเบื่อกับมัน คนไม่ค่อยพูดกลายเป็นคน
พูดมากไปเลย เข้าท่าดี ก็เลยจับมือกันว่า
พวกเราเอาน้ำนี้ไปเสนอขายกับชาวเมือง
นายสุระที่เป็นนายพราน หน้าตาก็ไม่ค่อย
น่าเชื่อถือนะ เป็นแบรนต์เนมไม่ค่อยได้ มี
ดาบสไปด้วย ก็น่าเชื่อถือขึ้น เขาก็ไปเอาน้ำนี้
กรอกใส่กระบอก แล้วก็เอาไปเสนอขายในเมือง
พวกชาวเมืองได้ดื่มกัน

เมืองเขาก็ไม่ใหญ่นัก พระราชามาเจอ
เขาดื่มอะไรกันนี้ พระราชาก็ได้ดื่ม สนุกดี
ไม่ตายอะไร ก็เลยเกิดการค้าขายสุราขึ้นมา
นี่แหละ เห็นไหมบริษัทสุราบริษัทแรกเกิดขึ้น

มาอย่างนี้ เกิดจากนายพราน สุราก็เกิดจากการหมักหมมของพวกผลไม้ และข้าว อะไรต่อมิอะไรต่าง ๆ ต่อมาก็ทำเป็นกิจกรรมใหญ่โตขึ้นมา ด้วยสุรานี้ก็ทำให้เมืองหลายเมืองล่มไป ท่านใดสนใจก็ไปอ่านในกุ่มภชาดกได้ กุ่มภแปลว่า หม้อ หม้อในที่นี้หมายถึงหม้อของสุราโทษของสุรามีนอกมายเหลือเกิน ท้าวสักกะได้มาแสดงแก่พระราชองค์หนึ่งว่า อย่าซื้อหม้อนี้ไปที่เดียวนะ ถ้าอยากล่มจมละซื้อไปเลย หม้อนี้ คนที่เคยเป็นคนดีอยู่ คู่กันรู้เรื่องอยู่ พอดื่มน้ำนี้เข้าไปแล้วคุณไม่รู้เรื่องเลย ละตุ้มเปะไปหมดเลย ล่มจมไปหมดเลย คนดี ๆ กลายเป็นคนบ้าไปเลย ถ้าต้องการอย่างนั้น เชิญซื้อหม้อนี้ไปเลย เรียกว่ากุ่มภชาดก

เรื่องมันยาว ผมเล่าเพียงย่อ ๆ นะครับ
นี่จบแล้วครับเรื่องที่ ๑ ในชราวรรค คือเรื่อง
หญิงสหายของนางวิสาขา เป็นเรื่องเกี่ยวกับการ
แสดงความจริงของโลก และตักเตือนให้
เร่งปฏิบัติว่า เมื่อโลกอันนี้ คือชั้นที่ ๕ นี้
ถูกไฟเผาอยู่เป็นนิจ ไฟติดทั่วแล้วมีอยู่เป็น
ประจำ ทำไมจึงพากันหัวเราะว่าเรื่งกันอยู่
ทำไมจึงยินดีเพลิดเพลินกันอยู่ เธอทั้งหลาย
ถูกรอบงำปกคลุมแล้วด้วยความมืดคืออวิชา
คือความไม่เข้าใจในสัจจะทั้ง ๔ ทั้ง ๆ ที่สัจจะ
มันก็มีอยู่ แต่ถูกอวิชาครอบงำอยู่ ทุกข์มีอยู่
แต่ไม่เห็น ทำไมจึงไม่แสวงหาญาณที่จะเป็น
เครื่องรู้หรือยศจอันนั้น ก็จบเรื่องหญิงสหาย
ของนางวิสาขาเพียงเท่านี้ครับ

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎก
ภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎก
ภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๓๙.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกและอรรถ
กถาแปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

ผู้ที่สนใจหนังสือและคำบรรยายของ
อาจารย์สุภีร์ ทุมทอง สามารถดูรายละเอียด
เพิ่มเติมได้ใน www.ajsupee.com และ
สามารถติดต่อได้ ดังนี้

(๑) ขอรับได้ฟรี ผ่านระบบขอรับหนังสือออนไลน์
จากเว็บไซต์ ajsupee.com ขอรับหนังสือได้
ครั้งละ ๕ เล่ม และ mp3 ครั้งละ ๘ แผ่น
โดยการเลือกหนังสือ หรือ ซีดี ที่ต้องการ
ผ่านระบบขอรับหนังสือออนไลน์ ยืนยัน และ
กรอกชื่อที่อยู่ผู้รับ ในระบบสามารถตรวจสอบ
สถานะการส่งได้

(๒) ขอรับได้ฟรีทางไปรษณีย์ ขอรับหนังสือได้
ครั้งละ ๕ เล่ม และ mp3 ครั้งละ ๘ แผ่น
ส่งชื่อ ที่อยู่ของผู้รับ, ชื่อหนังสือ, mp3, DVD
ที่ต้องการไปที่ suriyan2t@gmail.com หรือ
ทาง Line ID : ajsupee.com ติดต่อสอบถาม
รายละเอียด คุณสุรียัน โทร. ๐๘๐-๕๕๓-๕๕๕๓

(๓) ติดต่อขอรับที่ชมรมจริยธรรม ตึกประสาท
วิชาชั้น ๒ โรงพยาบาลศรีวิบูลย์ อ.เมือง
จ.นนทบุรี โทร. ๐๒-๙๖๘-๙๙๕๔ ติดต่อ
คุณสุคนธ์

(๔) ติดต่อขอรายละเอียดจากชมรมกัลยาณธรรม
<http://www.kanlayanatam.com>

ประวัติ

ดร.สุกัร ฤมทอง

วันเดือนปีเกิด

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๑๕

บ้านหนองฮะ ต.หนองฮะ อ.ลำโรงทาบ

จ.สุรินทร์

การศึกษา

- ปริญญาเอก พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต
สาขาพระพุทธานุศาสตร์ มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- ปริญญาโท พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาพระพุทธานุศาสตร์ มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- เปรียญธรรม ๔ ประโยค
- ประกาศนียบัตรบาลีใหญ่ วัดท่ามะโอ

จ.ลำปาง

งานปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๓)

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิวิทยาลัยสงฆ์
มจร. วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส จ.นครปฐม
- อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาโท
และปริญญาเอก หลักสูตรบาลีพุทธศาสตร์
วิทยาลัยสงฆ์บาฬีศึกษาพุทธโฆส จ.นครปฐม
- วิทยาลัยสงฆ์ยุวพุทธิกสมาคมแห่ง
ประเทศไทย
- สอนปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรม
ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด
- บรรยายธรรมะตามสถานที่ต่าง ๆ
ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

- เผยแพร่ธรรมะทางทางสื่อต่าง ๆ ดังนี้
เว็บไซต์ www.ajsupee.com
เฟซบุ๊ก www.facebook.com/

Ajsupee

ยูทูป www.youtube.com/user/ajsupee

รายชื่อผู้ร่วมบริจาค

ที่	ชื่อ - นามสกุล	จำนวนเงิน
๑	คุณสุรีย์ อัจฉริยะตานี	๕,๐๐๐
๒	คุณโอบาส คุณสุขวิมล คุณกรภัทร์ ธนवारช	๖,๐๐๐
๓	คุณพิชญนันท์ แสนสุข	๕,๐๐๐
๔	คุณสมบูรณ์ ศศิธร ปริญญา ปราชญ์ ศรีบุศกรณ	๓๐,๐๐๐
๕	ไม่ประสงค์ออกนาม	๑๐,๐๐๐
๖	คุณธนิศา บุลสุข	๑,๐๐๐
๗	คุณชมภู กาญจนาท และครอบครัว	๑,๐๐๐
๘	อ.สมทรง ยนตรรักษ์	๒,๐๐๐

ที่	ชื่อ - นามสกุล	จำนวนเงิน
๙	คุณสุภาภรณ์ สุทธิพรเจริญ และครอบครัว	๕๐๐
๑๐	คุณจิรพันธ์ เดชโชกุล คุณจิรวรรณ สุทธิพรเจริญ	๕๐๐
๑๑	ผู้เข้าปฏิบัติยวพุทธิกสมาคมฯ ๒๒-๒๖ ก.พ. ๖๓	๑๒,๙๕๕
๑๒	คุณปัญญารัตน์ ชูตาภา	๒,๐๐๐
๑๓	คุณวีรพันธ์ โอปลันทพงษ์	๑,๐๐๐
๑๔	คุณนฤมล มีลาภ	๑,๐๐๐
๑๕	คุณวีรพันธ์ โอปลันทพงษ์	๑,๐๐๐
๑๖	ผู้เข้าปฏิบัติยวพุทธิกสมาคมฯ ๑๒-๑๖ มิ.ย. ๖๓	๕,๑๘๐

ที่	ชื่อ - นามสกุล	จำนวนเงิน
๑๗	คุณวีรพันธ์ โอปลันทพงษ์	๑,๐๐๐
๑๘	คุณสกุลทิพย์ เนติวุฒิปันธุ์	๕๐๐
๑๙	คุณสุรีย์ อัคร์ญาณศิริรัตน์	๑,๐๐๐
๒๐	ดร.ทพ.จตุพร และลูกศิษย์ กลุ่ม RMO club	๑๐,๐๐๐
๒๑	คุณสมบูรณ์ ศศิธร ปริญญ์ ปราชัญญ์ ณิชฐินันท์ ด.ญ.ชยาภา ศรีบุศกรณ์	๓๐,๐๐๐
๒๒	คุณรัสรินทร์ พีระธำรงสิทธิ์	๒,๐๐๐
๒๓	ผู้เข้าปฏิบัติยวพุทธิกสมาคมฯ ๘-๑๒ ส.ค. ๖๓	๙,๘๓๐

ที่	ชื่อ - นามสกุล	จำนวนเงิน
๒๔	ผู้พิงธรรมยุวพุทธิกสมาคมฯ ๒๗ ส.ค. ๖๓	๒,๕๓๐
๒๕	คุณสุมาลี อารยสมบุรณ์ และครอบครัว	๑,๐๐๐
๒๖	บุติคผู้ใหญ่อีสี่ ๘ พ.ย. ๖๓	๒,๐๐๐
๒๗	ผู้พิงธรรมยุวพุทธิกสมาคมฯ ๒๙ พ.ย. ๖๓	๑,๑๗๐
๒๘	คุณวีรพันธ์ โอปลันทพงษ์	๓,๐๐๐
๒๙	คุณปัญญารัตน์ ชูตาภา	๑,๐๐๐
๓๐	คุณวีณา กรนิติ	๑,๐๐๐
๓๑	คุณเสน่ห์ สะอาดเอี่ยม	๕๐๐

ที่	ชื่อ - นามสกุล	จำนวนเงิน
๓๑	คุณเสน่ห์ สะอาดเอี่ยม	๕๐๐
๓๒	คุณรสสุคนธ์ ชมชื่น	๕๐๐
๓๓	คุณวิภาพร ชั่งฤทธิ์	๕๐๐
๓๔	คุณวีรนนท์ โอปลันทพงษ์	๒,๐๐๐

